

Umowa:
FS/01/2008/1015/04/08

Tom:
1[FS/01/2008/1015/04/08]

Nazwa opracowania: STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO
GMINY TCZEW
na lata 2007- 2013**

Inwestor: Gmina Tczew
83-110 Tczew, ul. Lecha 12

Autorzy: mgr inż. Michał Szafrowski
mgr Agata Miler
Karolina Liebrecht
mgr inż. Maria Krystyna Sikorska
mgr inż. Ewa Kuhnem
mgr inż. Ewa Pieńkowska
Włodzimierz Kowalewski
mgr inż. Agnieszka Sosik
Janusz Więckowski
Waldemar Motyka
inż. Henryk Pszczołowski
Michał Meissner

Gdańsk – kwiecień - 2008

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY TCZEW na lata 2007- 2013

- *Aby zarządzanie w Gminie było procesem skutecznie dążącym do rozwoju, musi być oparte w planie działania, który będzie porządkował realizację poszczególnych projektów.*
- *Przez ustalenie kierunków działania jednostka samorządowa może osiągnąć stan długotrwałego rozwoju zrównoważonego. Planem pozwalającym osiągnąć powyższy cel jest STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO.*
- *Po prostu:
Jest to narzędzie zarządzania, które zawiera pewien przyszły pożądaný stan oraz konieczne działania, które mają doprowadzić gminę do osiągnięcia tego stanu. Pozwala ono połączyć wszystkie dziedziny aktywności władz samorządowych tworząc całościowy program.*

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

	str.
I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	4
II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA NA OBSZARZE GMINY – ANALIZA I OCENA	4
1.0. Położenie obszaru gminy Tczew i związki z otoczeniem	4
2.0. Uwarunkowania środowiskowe – przyrodnicze i kulturowe	8
3.0. Zagospodarowanie przestrzenne	13
3.1. Zróżnicowanie zagospodarowania przestrzennego	13
3.2. Kierunki rozwoju i struktura zagospodarowania przestrzennego	14
3.3. Infrastruktura techniczna	16
3.4. Nieruchomości – struktura użytkowania i własności, procesy przekształceń	20
3.5. Identyfikacja problemów	22
4.0 Gospodarka	22
4.1. Struktura rodzajowa (branżowa) gospodarki gminy	22
4.2. Rolnictwo	25
4.3. Leśnictwo i rybactwo	25
4.4. Pozarolnicza działalność gospodarcza – struktura podmiotów gospodarczych i tendencje zmian	25
4.5. Identyfikacja problemów	29
5.0. Turystyka	29
6.0. Sfera społeczna	30
6.1. Sytuacja demograficzna i społeczna	30
6.2. Rynek pracy	33
6.3. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym poziom bezpieczeństwa	36
6.4. Identyfikacja problemów	40
III. ZADANIA ZMIERZAJĄCE DO POPRAWY SYTUACJI GMIN	41
1.0. Lista zadań (projektów)	41
2.0. Lista zadań (projektów) według hierarchii ważności	43
IV. PODSTAWOWE INFORMACJE O PROJEKTACH I ZADANIACH	46
V. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY	52
VI. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO	54
VII. PLAN FINANSOWY NA LATA 2007-2013	57
VIII. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	67
IX. SPOSOBY MONITOROWANIA I OCENY REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO – PLANU	67
X. ZAŁĄCZNIKI	
1. Wykaz rodzajów gruntów	
2. Powiązania komunikacyjne Gminy Tczew skala 1:20000 – zał. 1	
3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (plansza podstawowa) skala 1:25000 – zał. 2	
4. Zmiana nr 4 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego fragmentów Gminy Tczew skala 1:25000 – zał. 3	

I. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Niniejszy dokument zawiera Plan Rozwoju Lokalnego gminy Tczew na lata 2007-2013

II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO - GOSPODARCZA NA OBSZARZE GMINY – ANALIZA I OCENA

1.0. Położenie obszaru gminy Tczew i związki z otoczeniem

Położenie gminy

Gmina Tczew położona jest w środkowo – wschodniej części województwa pomorskiego. Od strony wschodniej przylega do lewego brzegu Wisły i otacza miasto Tczew. Od południa sąsiaduje z gminą Subkowy, od południowego wschodu i zachodu – z gminą Starogard Gdański i Skarszewy, a od północnego zachodu i północy - z gminami Trąbki Wielkie, Pszczółki i Suchy Dąb. Przez Wisłę gmina Tczew graniczy z gminami Lichnowy i Miłoradz.

Według **regionalizacji fizycznogeograficznej** gmina Tczew położona jest w obrębie dwóch mezoregionów: Pojezierza Starogardzkiego i Żuław.

Gmina Tczew jest gminą należącą do powiatu tczewskiego i położona jest w jego najbardziej na północ wysuniętej części. Siedzibą powiatu jest miasto Tczew.

Siedziba gminy znajduje się także na terenie miasta Tczewa przy ul. Lecha 12. Od roku 2004 budynek administracyjny Urzędu Gminy położony obok ratusza miasta Tczew jest własnością samorządu terytorialnego Gminy Tczew.

Powierzchnia gminy obejmująca 171 km² pozwala zaliczyć ją do gmin średniej wielkości. Liczba mieszkańców – **11 690** wg stanu z dnia 31.12. 2007 r. – stawia gminę Tczew w pierwszej dziesiątce w województwie. Terytorium gminy obejmuje swym obszarem 36 miejscowości zorganizowanych w 26 sołectw.

Powiązania regionalne i lokalne

Na obszarze gminy Tczew, krzyżują się dwa ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Są to szlak komunikacyjny prowadzący z południa Polski na północ i szlak komunikacyjny prowadzący z zachodu Polski na północny wschód.

W układzie drogowym są to krzyżujące się na obszarze gminy (sołectwo Czarlin) - droga krajowa nr 1 Gdańsk – Tczew - Toruń – Łódź – Piotrków Trybunalski – Częstochowa – Dąbrowa Górnicza – Cieszyn – granica państwa i droga krajowa nr 22 tzw. „berlinka” relacji: zachodnia granica państwa – Kostrzyń – Gorzów Wielkopolski – Wałcz – Człuchów – Chojnice – Starogard Gdański - Czarlin – Malbork – Elbląg – Grzechotki – granica wschodnia państwa.

Przez obszar gminy, z zachodu na wschód, przebiega dodatkowo droga wojewódzka nr 224 Tczew – Godziszewo – Skarszewy – Nowa Karczma – Żukowo – Wejherowo, która łączy gminę i miasto Tczew z drogą wojewódzką nr 222 Gdańsk – Starogard Gdański.

Z wydarzeń najważniejszych, które zdecydowanie wpłyną na rozwój gminy Tczew jest otwarcie odcinka autostrady A-1, które nastąpiło w grudniu 2007 r. W granicach administracyjnych gminy powstały dwa zjazdy. Jeden, ten najważniejszy w Swarzędzie, który łączy autostradę A 1 z drogą krajową nr 22 tj. ”berlinką” i drugi w Stanisławiu, łączący autostradę A-1 z drogą wojewódzką nr 224.

Obszar gminy Tczew położony jest w odległości w linii prostej 25-35 km od centrum miasta Gdańsk. Promieniste połączenia drogowe miejscowości położonych w obszarze gminy z węzłem kolejowym w Tczewie stwarzają możliwość stosunkowo szybkiego dotarcia z obszaru gminy do aglomeracji, jaką jest trójmiasto.

Najistotniejsze cechy położenia gminy w systemie osadniczym to:

- **bezpośrednie sąsiedztwo Tczewa** – miasta powiatowego, czwartego co do wielkości w województwie pomorskim o zaludnieniu ponad 70 tys. mieszkańców (odległość do Tczewa z najdalszej geograficznie miejscowości gminy - Boroszewa, wynosi 15 km).
- **bliskość aglomeracji trójmiejskiej** – kształtującej się metropolii, czwartej w kraju pod względem potencjału demograficznego (25 -35 km do centrum miasta Gdańsk).

Miasto Tczew uważane bywa za włączające się w układ osadniczy aglomeracji. Obecnie trwa proces urbanizacji wiejskich jednostek osadniczych w paśmie pomiędzy Tczewem a Pruszczem, intensywniejsze formy przybierając jednak poza granicą gminy Tczew, w gminie Pszczółki i Pruszcz Gdański. Miejscowość Pszczółki – 5 km od granicy gminy, jest jedną z większych wsi w województwie (powyżej 3,5 tys. mieszkańców).

W odległości ok. 20 km w kierunku na południowy - zachód od gminy Tczew znajduje się kolejne miasto średniej wielkości – Starogard Gdański, o zaludnieniu ok. 50 tys. (do jego centrum od granicy gminy jest zaledwie 12 km), a w kierunku na wschód od gminy – miasto Malbork (odległość około 15 km). Oba te miasta łączy przechodząca przez gminę Tczew droga krajowa oraz kolej. To miasta o podobnej randze w strukturze osadniczej województwa pomorskiego i podobnej liczbie ludności (40 – 60 tys.).

Obszar gminy Tczew graniczy bezpośrednio z obszarem gminy Starogard Gdański, która otacza miasto przy którym leży podobnie zresztą jak gmina Tczew. Miasto Tczew, Starogard i Malbork połączone są ze sobą liniami kolejowymi i drogą krajową.

Łącznie Gmina Tczew sąsiaduje z 8 gminami wiejskimi o mniejszej liczbie ludności (z wyjątkiem gminy Starogard Gdański) i zbliżonej lub niższej gęstości zaludnienia (z wyjątkiem gminy Pszczółki, najgęściej zaludnionej gminy wiejskiej w całym województwie pomorskim).

Dodać trzeba, że występujące w rejonie granicy gminy Tczew z gminą Starogard Gdański lasy i jeziora, tworzą kompleks terenów o charakterze turystyczno – rekreacyjnym. Przez obszar ten przebiega kociewski pieszy szlak turystyczny. Północny fragment obszaru gminy Tczew położony na terenie Żuław Gdańskich znajduje się w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu Żuław Gdańskich. Kompleks tych terenów objętych ochroną rozciąga się aż do brzegu Zatoki Gdańskiej i może stanowić podstawę do kształtowania związków obszaru gminy Tczew z terenami nadmorskimi o charakterze turystycznym.

Na terytorium gminy obecnie funkcjonują dwa węzły komunikacyjne służące jako dojazdy do autostrady A-1 łączącej porty naszego kraju z południem Polski i Europy. Są to węzły autostradowe: „Swarożyn” i „Stanisławie”. Ta inwestycja władz państwa daje potężne możliwości rozwoju gminy i będzie znacząca już w momencie ukończenia pierwszego odcinka autostrady A-1 do Nowych Marz.

Najbliższe lotnisko międzynarodowe jest w Gdańsku w odległości ok. 50 km od centrum gminy. W Gdańsku i Gdyni znajdują się też najbliższe porty morskie z bazami promowymi obsługujące m. in. linie żeglugowe o znaczeniu turystycznym i dla przewozu ładunków zjednostkowanych.

Najsilniejsze związki lokalne łączą obszar gminy Tczew z miastem Tczew.

Na terenie miasta Tczewa, poza siedzibą władz miasta, powiatu i gminy mieszczą się inne typowe dla miasta powiatowego instytucje, takie jak: Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Skarbowy, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Powiatowa Inspekcja Pracy, Powszechny Zakład Ubezpieczeń, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji - oddział powiatowy, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowa Komenda Straży Pożarnej, banki, instytucje ochrony zdrowia, firmy ubezpieczeniowe, szkoły średnie, Centrum Edukacji Dorosłych, Powiatowy Inspektorat Sanitarny, Powiatowy Lekarz Weterynarii i inne.

Miasto Tczew obsługuje część obszaru gminy Tczew w zakresie podstawowych usług medycznych, realizowania podstawowego obowiązku szkolnego oraz infrastruktury technicznej, a mianowicie:

- ośrodek usług medycznych w Tczewie obsługuje takie miejscowości jak: Bałdowo, Knybawa, Czarlin, Czatkowy, Tczewskie Łąki, Rokitki, Szpęgawa.
- Od kilku lat zadania z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej gmina Tczew zleciła niepublicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej „MEDICAL”, który na dziś swoim zasięgiem obsługuje gminę Pszczółki, Trąbki Wielkie, Gniew, Morzeszczyn i ponad 6 tys. mieszkańców gminy Tczew świadcząc usługi zdrowotne w ośrodkach będących własnością gminy w Turzu, Swarozynie i Miłobądzu. Obecnie „MEDICAL” skupia ponad 40.000 tys. osób zakontraktowanych i świadczy usługi na wysokim poziomie,
- do szkół podstawowych i gimnazjalnych chodzą dzieci z Tczewskich Łąk i Czatków, obwód szkolny przekazany został uchwałą Rady Gminy do miasta Tczewa. Znacząca część dzieci i młodzieży z Czarlina, Bałdowa, Knybawy, Rokitek czy Szpęgawy korzysta z oferty szkół miasta Tczewa. Jest to spowodowane położeniem tych wsi wokół miasta. Często jednostki te mają lepszą ofertę niż szkoły gminne,
- do oczyszczalni miejskiej w Tczewie przez wspólnie stworzony układ kanalizacji odprowadzane są ścieki z kilku miejscowości obszaru gminy: Rokitek, Czarlina, części Bałdowa. W miejscu należy wspomnieć, że wybudowana autostrada, która przedzieliła gminę na pół zmusza władze gminy do optymalnego rozwiązania w zakresie ochrony środowiska. Przewiduje się, że ścieki z miejscowości położonych na wschód od A1 trafią systemem nowej magistrali w całości do oczyszczalni w Tczewie,
- obszar gminy Tczew zaopatrywany jest w energię elektryczną z systemu krajowego za pośrednictwem GPZ-tów 110/15 kV położonych na terenie miasta Tczewa /tylko GPZ110/15 Miłobądz położony jest na terenie gminy w Małym Miłobądzu. Czynione są starania, aby taki GPZ powstał także na terenie gminy w miejscowości Swarozyn,
- odpady stałe z terenu gminy Tczew są w całości wywożone na wysypisko w Tczewie.

Na obszarze gminy Tczew znajdują się następujące obiekty i urządzenia służące do obsługi miasta Tczew:

- energia cieplna dla potrzeb miasta Tczewa dostarczana jest z ciepłowni zlokalizowanej w Rokitkach,
- gaz ziemny dla miasta Tczewa, ale też gminy dostarczany jest z gazociągów wysokiego ciśnienia przebiegających przez obszar gminy Tczew za pośrednictwem stacji redukcyjno – pomiarowej zlokalizowanej w Rokitkach,
- najważniejsze - 2 węzły komunikacyjne położone w miejscowości Swarżyn i Stanisławie, ten ostatni zwany także oknem miasta Tczewa, dającym możliwość szybkiego przemieszczania się na północ i południe, miejsca wypoczynku, szlaki turystyczne, parki, bardzo duża ilość zabytków, w tym między innymi Sanktuarium Matki Boskiej Pocieszenia w miejscowości Lubiszewo

2.0. Uwarunkowania środowiskowe – przyrodnicze i kulturowe

Uwarunkowania przyrodnicze

Gmina Tczew położona jest **na styku dwóch regionów**: Żuław i Doliny Wisły oraz Pojezierza Starogardzkiego. Dolina Szpęgawy – Motławy dzieli obszar gminy na część południową i północną. Północno – wschodni fragment obszaru gminy położony jest na obszarze Żuław Gdańskich. Teren ten stanowi płaską równinę osiągającą poziom 8 m n.p.m., którą od rzeki Wisły oddziela trasa zalewowa ograniczona wałem przeciwpowodziowym. Szerokie i płaskie jest także dno doliny Szpęgawy – Motławy. Pozostała przeważająca część obszaru gminy położona jest na wysoczyźnie morenowej wzniesionej przeważnie na 40 – 50 m n.p.m., której krawędź, w południowej części obszaru gminy, dochodzi do rzeki Wisły i stanowi jej stromy lewy brzeg.

Na obszarze gminy Tczew podstawowe **znaczenie hydrologiczne** /dla utrzymania właściwego poziomu wód gruntowych/ ma ciąg Szpęgawy – Motławy z systemem jezior przepływowych (Duże i Małe Rokickie), stawami rybnymi oraz dopływami: Turzycą i Swarożynką. W południowej części obszaru gminy w niewielkiej odległości od brzegu rzeki Wisły płynie niewielka rzeka Drybok. W dolinie rzek: Szpęgawy – Motławy i na terenie żuławskim występuje też duży kompleks stawów rybnych oraz liczne ciek i kanały służące do odprowadzania nadmiaru wody. Podstawowe znaczenie mają tu Kanał i Rów Młyński. Natomiast w obrębie wysoczyzny morenowej występują oczka i zbiorniki chłonne, które mają istotne znaczenie dla lokalnych stosunków gruntowo - wodnych. Ponadto w zachodniej części obszaru gminy położone jest rynnowe jezioro Damaszką, a w części południowej – niewielkie jezioro w miejscowości Waćmierek. Przy granicy z gminą Starogard Gdański znajduje się największe z jezior w rejonie gminy Tczew – jezioro Zduńskie.

Obszar gminy Tczew zagrożony jest potencjalnie powodzią zwanymi z sąsiedztwem rzeki Wisły. Pomiary wodowskazowe na 905 km biegu rzeki Wisły w Tczewie w latach dziewięćdziesiątych wykazywały przekroczenie poziomów ostrzegawczych i alarmowych.

Na obszarze północno – wschodniego fragmentu obszaru gminy Tczew położonego w obrębie Żuław Gdańskich, pomiędzy Wisłą a wałem przeciwpowodziowym występuje obszar zalewowy. Gmina Tczew zagrożona jest potencjalnie:

- powodzią roztopowymi związanymi z deszczem nawalnym,
- powodzią zatorowymi, związanymi z sąsiedztwem rzeki Wisły,
- powodzią roztopowymi, związanymi z siecią hydrograficzną obszaru i rzeką Wisłą.

Obszar potencjalnie zagrożony powodzią obejmuje żuławską część obszaru gminy i dolinę Szpęgawy – Motławy do rejonu wsi Rokitki. Na terenach potencjalnie zagrożonych powodzią konieczna jest odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych. Ze względu na zły stan techniczny wału przeciwpowodziowego szczególnie zagrożone powodzią są obszary sołectw Czatków i Tczewskich Łąk. Obszar zagrożony powodzią użytkowany jest obecnie rolniczo. Realizacja zabudowy na tym terenie wymaga dodatkowych zabezpieczeń np. wyniesienia kondygnacji użytkowych i mieszkalnych na bezpieczny poziom. Na terenie gminy Tczew występują i są ujmowane dla celów użytkowych trzy piętra wodonośne.

Wielkość zasobów wodnych umożliwi dalszy rozwój sieci osadniczej i inwestowanie na obszarze gminy Tczew. Ponadto w południowo – wschodniej części obszaru gminy Tczew na granicy z gminą Subkowy przeprowadzono badania hydrogeologiczne. W wyniku tych badań zatwierdzone zostały zasoby w wysokości 600 m³/h dla planowanego ujęcia „Narkowy”.

Obszar gminy Tczew charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami klimatycznymi. Część Żuławska pozostaje pod łagodzącym wpływem klimatu morskiego, natomiast w części położonej na wysoczyźnie klimat jest surowszy i modyfikowany lokalnie przez rzeźbę terenu. Na obszarze żuławskim klimat nie jest korzystny dla zabudowy, szczególnie mieszkaniowej, natomiast na wysoczyźnie nie powinny być zabudowane doliny i obniżenia terenowe. Zabudowa powinna umożliwiać przewietrzanie terenów w zależności od lokalnych warunków.

Wartością środowiska gminy Tczew są **walory agroekologiczne**. Użytki rolne zajmują ponad 70% obszaru gminy. Ich powierzchnia geodezyjna wynosi 13.206 ha. Na obszarze tym dominują gleby pszenne i użytki zielone dobre i bardzo dobre. Ponadto w części żuławskiej występują mady nadające się do wszelkich upraw.

Grunty rolne I – III klasy i pastwiska trwałe II i III klasy stanowią ok. 57 % użytków rolnych w gminie. Występują na całym obszarze gminy, z wyjątkiem części południowo - zachodniej sołectwa Wędkowy i na granicy obrębów Boroszewo i Mażewo. Użytki rolne najwyższych klas bonitacyjnych (klasy I – III) stanowią ponad 90 % gruntów obrębów Czatkowy, Tczewskie Łąki, Zajączkowo, zdecydowaną większość obszaru obrębów w centrum gminy, położonych wokół miasta Tczewa na nizinach oraz obrębu Bałdowo. Wyróżniającym się elementem zagospodarowania rolniczego obszaru gminy Tczew są sady /o łącznej powierzchni 669 ha/ skoncentrowane głównie w sołectwach Miłobądz, Malenin, Mieścín, Swaróżyn i Boroszewo. Grunty rolne najwyższych klas bonitacyjnych podlegają szczególnej ochronie. Ich przeznaczenie na inne cele wymaga zgody Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Przeznaczenie gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych na inne cele niż rolnicze powinno wiązać się wyłącznie z inwestycjami o najwyższej randze stymulującymi rozwój ekonomiczny gminy, zapewniających rozwój jednostek osadniczych lub niezbędny rozwój infrastruktury. Lasy mają w gminie Tczew stosunkowo niewielki udział (13,5% obszaru gminy). To powierzchnia 2517 ha. Są one na terenie gminy rozmieszczone nierównomiernie. Największe ich koncentracje występują w południowo-zachodniej części gminy i wzdłuż północnego zbocza doliny Szpęgawy – Motławy. Lasy na terenie gminy Tczew są w większości własnością Skarbu Państwa i mają charakter ochronny. W części zachodniej terenu gminy Tczew proponowane są tereny do zalesienia, wyodrębnione ze względu na niskie klasy gleb oraz dążenie do połączenia istniejących biocenoz i erozję gruntów.

Zagrożenie środowiska przyrodniczego

Wody powierzchniowe na terenie gminy Tczew są zanieczyszczone. Wg badań prowadzonych w latach dziewięćdziesiątych oraz późniejszych skażenie bakteriologiczne i zanieczyszczenie fizykochemiczne rzeki Wisły kwalifikuje wody tej rzeki do III klasy czystości. Również III klasę czystości posiadają wody rzeki Motławy. Stan czystości wód rzeki Wisły wiąże się z dopływem zanieczyszczeń ze zlewni Wisły. Natomiast zagrożenia czystości wód rzeki Motławy są zagrożeniami lokalnymi. Największe powierzchniowo jezioro Damaszką położone w miejscowości Turze o powierzchni 97 ha osiąga już od roku 2000 do chwili obecnej klasyfikację czystości wód klasy II.

W gminie Tczew ponad 60% mieszkań posiada możliwość skorzystania z sieci kanalizacji sanitarnej. Z terenu Lubiszewa, Stanisławia, Rokitek, Czarlina oraz części sołectwa Bałdowo ścieki odprowadzane są do kanalizacji sanitarnej, które docelowo systemem grawitacyjno – tłocznym trafiają do oczyszczalni miasta Tczewa. Natomiast ścieki ze Swarżyna, Zabagna, Wędków, Boroszewa, Damaszk, Turza, Małzewa, Małzewka, Szpęgawy, Dąbrówki trafiają do gminnych trzech oczyszczalni. Oczyszczalnia ścieków mieszcząca się w Swarżynie jest w chwili obecnej po modernizacji i może przyjąć docelowo na dobę 600 m³. Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w miejscowości Turze wymaga natychmiastowej przebudowy i zwiększenia swojej mocy przerobowej podobnie jak oczyszczalnia w Swarżynie do 600 m³ na dobę.

Na obszarze Gminy brak jest reprezentatywnych punktów pomiarów zanieczyszczeń powietrza. Na terenie gminy występuje kilkadziesiąt rozproszonych lokalnych kotłowni obsługujących część zabudowy mieszkalnej, obiekty usługowe, szklarnie, ostatnia węglowa kotłownia należąca do samorządu gminnego w świetlicy wiejskiej w Swarżynie oraz setki palenisk domowych. Na uwagę zasługuje ciepłownia Rokitki, której wydajność wynosi 200 MW, wyposażona w urządzenia odpylające i częściowo odsiarczające. Choć położona jest na terenie administracyjnym gminy ciepłownia ta dostarcza ciepło dla potrzeb miasta Tczew.

Dalsze ograniczenie emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery na obszarze gminy Tczew możliwe jest przez dalszą gazyfikację gminy w oparciu o istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia przebiegający przez obszar gminy i stację redukcyjno – pomiarową zlokalizowaną w Rokitkach.

Po roku 1990 i przejścia w gospodarkę wolnorynkową na terenie gminy Tczew uległy likwidacji bazy produkcji rolnej prowadzące hodowlę na wysoką skalę. Państwowe gospodarstwa rolne zostały sprywatyzowane i prawie „znikła” spółdzielczość rolnicza. Uległo też likwidacji kilkanaście dużych hodowli, w tym produkcji drobiu. Obecnie istnieje jedna duża hodowla bydła mlecznego powyżej 100 krów w zakładzie rolnym we wsi Małzewko i kilkanaście rodzinnych gospodarstw rolnych powyżej 20 krów. Produkcja trzody chlewnej jest rozproszona. W chwili obecnej brak skoncentrowanej produkcji drobiu. Chów zwierząt gospodarskich w zależności od skali i koncentracji zalicza się do inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska naturalnego lub mogących wpłynąć na pogorszenie stanu środowiska. Wymaga on opracowania ocen wpływu na środowisko.

Na terenie gminy Tczew zwiększają się uciążliwości związane z motoryzacją i położeniem gminy na skrzyżowaniu szlaków komunikacji drogowej o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym. Po pierwsze autostrada A1, po drugie zmiana zagospodarowania planów wokół węzłów A1.

Istniejące na terenie gminy Tczew obiekty kolejowe, linie, stacje osobowe w Swarzędzie, Miłobądzu, Zajączkowie i stacja rozrządowa w Zajączkowie Tczewskim oraz jej modernizacja nie kolidują z rozwojem jednostek osadniczych. W żuławskiej części obszaru gminy Tczew planowany jest przebieg trasy projektowanej Centralnej Magistrali Kolejowej Gdańsk – Warszawa, co spowoduje zagrożenia dla środowiska przyrodniczego i obszaru chronionego krajobrazu Żuław Gdańskich, poprzez powstanie w Małym Miłobądzu nowego wiaduktu i rozjazdu.

Na terenie gminy Tczew występuje wiele obiektów infrastrukturalnych zaliczanych do inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska. Są to: istniejący i projektowany gazociąg wysokiego ciśnienia, ropociąg Port Północny – Płock oraz linia energetyczna 220 kV, A-1. Obiektami mogącymi pogorszyć stan środowiska są: ciepłownia Rokitki, linie kolejowe, stacja rozrządowa w Zajączkowie Tczewskim, linie energetyczne o napięciu 110, główne punkty zasilania energetycznego, w tym projektowany w Swarzędzie, mechaniczno - biologiczne oczyszczalnie ścieków, drogi krajowe, czy projektowane elektrownie wiatrowe, które stanąć mają na obszarze części żuławskiej gminy Tczew. Do kategorii obiektów mogących pogorszyć stan środowiska zalicza się także kanały, systematyczne regulacje rzek, wały przeciwpowodziowe oraz szereg nowych inwestycji infrastrukturalnych związanych z produkcją i usługami/ obecnie lokujących się w Wędkowach i Rokitkach.

W gminie Tczew uporządkowania wymaga problem utylizacji odpadów stałych. W obecnej sytuacji jedynym rozwiązaniem jest wspieranie działań miasta Tczew, które prowadzi prace zmierzające do utrwalenia i rozbudowy składowiska. Jest to wspólne działanie wszystkich samorządów powiatu. Środki finansowe pochodzić mają z UE. Strefa uciążliwości tego wysypiska obejmuje fragment obszaru gminy Tczew w rejonie wsi Rokitki.

Uwarunkowania kulturowe

Na obszarze gminy Tczew, najstarsza wsią, udokumentowaną w źródłach pisanych jest Lubiszewo, ośrodek grodowy, który istniał już w XII wieku. W XIII wieku książę Sambor ulokował w Lubiszewie swoją siedzibę. Księstwu Lubiszewskiemu podlegały grody w Sobowidzu, Garczynie, Kiszewie i Kościerzynie tzw. Ziemia Pirsna. Po przeniesieniu grodu książęcego do Tczewa, Lubiszewo w dalszym ciągu było silnym ośrodkiem gospodarczym.

W XIII wieku na obszarze obecnej gminy Tczew wymienia się w dokumentach 15 wsi, w XIV wieku pojawia się następnych 6, a w XV dalsze 4. W późniejszym czasie powstają niewielkie osady lub folwarki należące do większych majątków. W okresie przedkrzyżackim ziemia, wsie, osiedla, młyny należały do książąt pomorskich, biskupów kujawskich i klasztoru oliwskiego. Potem częściowo ziemia należała do zakonu, później szlachty pomorskiej oraz chłopów - była to łagodna forma poddaństwa. Folwarki na obszarze gminy Tczew zaczęły powstawać w XVI wieku. Wsie szlacheckie na prawie polskim i niemieckim coraz częściej zamieniały się w folwarki: np. Waćmieriek, Małzewo, Małzewko w XVI w. W Łukocinie, osadzie lokowanej na prawie polskim i w Dalwinie lokowanym na prawie magdeburskim powstały folwarki w końcu XVIII w. Lubiszewo i Mieścina, stare zamożne grody średniowieczne w okresie gospodarki folwarczej podupadły. Przy folwarkach powstały dwory, pałace i parki.

Największy rozkwit założeń dworsko – parkowych przypada na wiek XIX. Na początku XX wieku zaczął się proces parcelacji wielkich majątków ziemskich który miał również miejsce także w okresie międzywojennym.

W latach 1935 -1939 na obrzeżach wielu wsi na obecnym terenie gminy Tczew powstały tzw. ”poniatówki” dla przesiedleńców z ubogich i przeludnionych rejonów Polski. W wyniku przeprowadzonej parcelacji wielkich majątków ziemskich tworzone były chłopskie około 10 ha gospodarstwa z drewniana zabudową. Po drugiej wojnie światowej duże majątki ziemskie zostały upaństwowione.

Na obszarze gminy Tczew zachowało się wiele wartościowych obiektów i układów przestrzennych świadczących o dziejach historycznych tej ziemi oraz o szeroko rozumianej kulturze, gospodarce i zwyczajach jej mieszkańców. Są to pozostałości dawnych układów przestrzennych zabudowy wsi, założenia sakralne, założenia folwarczne i dworsko – parkowe, zagrody oraz domy mieszkalne i zabudowania gospodarcze. Stosunkowo niewiele jest na terenie gminy zachowanych obiektów o charakterze przemysłowym.

Elementem znaczącym w krajobrazie gminy są aleje wysadzone drzewami, zadrzewione cmentarze, parki podworskie oraz przydrożne kapliczki.

Zabytkowe założenia sakralne zachowały się we wsiach Dalwin, Lubiszewo, Miłobądz, Swaróżyn i Turze. Wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego są:

1. Kościół parafialny p. w. Św. Trójcy w Lubiszewie nr rej.477 z dnia 30.05.1972r.
2. Kościół p.w. Macierzyństwa NMP i plebania w Miłobądzu nr rej. 93 z dn. 18.01.1960 r. i nr rej.479 z dn. 30.05.1972 r.
3. Kościół p w św. Andrzeja Boboli i plebania w Swaróżynie nr rej.1088 z dn. 24.04.1991 r.
4. Kościół p.w. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w Turzu nr rej. A-1012 z dn.11.11.87r.

Na terenie administracyjnym gminy Tczew jest 10 cmentarzy -4 cmentarze katolickie czynne i 6 cmentarzy ewangelickich.

Zachowane założenia dworsko – parkowe i folwarczne lub ich fragmenty/ znajdują się we wsiach Dalwin, Gniszewo, Knybawa, Łukocin, Małzewo, Mieścín, Miłobądz, Rokitki, Stanisławie, Swaróżyn, Szczerbięcín, Szpegawa, Śliwiny, Turze, Waćmierék. Objęte ochroną konserwatorską są:

1. Zespół dworsko – parkowy w Łukocinie, nr rej. A/1026 z 1988r.
2. Zespół dworsko – parkowy w Stanisławiu, nr rej. A/1026 z dn. 27. 11.1987 r.
3. Park dworski w Szczerbięcínie, nr rej. 18 z dn.12.07 1948 r.
4. Zespół dworsko – parkowy w Turzu, nr rej. A/1012 z dn. 11.11. 1987 r.
5. Zespół folwarczny w Zajączkowie- dwór, spichlerz, park, nr rej. A/1164 z dn. 17.02. 1887r.

Na obszarze gminy Tczew występuje duża różnorodność architektoniczna domów mieszkalnych i zabudowy gospodarczej o wartościach historycznych. Są to obiekty murowane z ciekawymi ornamentami, charakterystycznymi werandami lub proste chałupy wiejskie.

Wiele dróg wysadzanych było drzewami, które do dzisiaj tworzą malownicze aleje. Są to między innymi: droga z Bałdowa do Gorzędzieja, drogi z Mieścina do Łukocina, Malenina i Miłobądza, droga ze Świetlikowa do Malenina, drogi w Szpegawie, w Śliwinach. Żadna z nich nie jest objęta ochroną prawną.

Na obszarze gminy Tczew wydzielone zostały 203 strefy ochrony konserwatorskiej – archeologicznej. Strefy te obejmują miejsca występowania grodzisk, osad, punktów osadniczych, śladów osadniczych i cmentarzysk płaskich. Do rejestru zabytków województwa pomorskiego wpisanych jest 11 stref ochrony archeologicznej. Są to:

1. grodzisko w Lubiszewie Tczewskim/ nr 150, decyzja nr 109/27.11.1970/,
2. grodzisko i osada w Miłobądzu (nr 88, decyzja nr 248/08.12.1972),
3. grodzisko w Swarżynie/Waćmierok, (nr 71, decyzja nr 25/25.11.1968),
4. grodzisko w Śliwinach (nr 165, decyzja nr 026/26.11.1968),
5. osada w Boroszewie (nr 42, decyzja nr 244/07.12.1972),
6. osada w Rokitkach (nr 156, decyzja nr 129/13.03.1971),
7. osada w Śliwinach (nr 165, decyzja nr 173/22.11.1971),
8. osada w Turzu (nr 247, decyzja nr 6/07.12.1972),
9. osada w Turzu (nr 246, decyzja nr 12/08.12.1972),
10. cmentarzysko płaskie w Miłobądzu (nr 75, decyzja nr 25/25.11.1968),
11. cmentarzysko płaskie w Rukosinie (nr 40, decyzja nr 245/07.12.1972)

3.0. Zagospodarowanie przestrzenne

3.1. Zróźnicowanie zagospodarowania przestrzennego

Charakterystyczną cechą gminy Tczew jest jej położenie na styku różnych jednostek geograficznych i nad rozległą doliną Szpegawy – Motławy przebiegającą przez obszar gminy z południowego - zachodu na północny - wschód od miejscowości Zwierzynek, Młynki, Liniewko w obrębie sołectwa Swarżyn do zbiegu z obszarem Żuław Gdańskich w Zajączkowie Tczewskim i Tczewskich Łąkach. Pozwala to wyodrębnić następujące, różniące się od siebie położeniem i warunkami fizjogranicznymi obszary:

- **Północno - zachodni „Żuławski”** – obejmujący wsie: Czatkowy, Tczewskie Łąki i część obrębu wiejskiego Miłobądz. Obszar ten oddzielony jest od pozostałej części gminy linią kolejową, stacją rozrządową Zajączkowo i terytorium miasta Tczewa. Zabudowa rozciąga się głównie wzdłuż dróg i związana jest z gospodarką rolną.
- **Dolina Szpegawy – Motławy** obejmująca niezabudowany obszar w obrębie wiejskim Rokitki i Lubiszewo oraz fragmenty obrębów wiejskich: Stanisławie (Szpegawa), Dąbrówka i przy granicy z miastem Tczew. Wzdłuż południowej krawędzi doliny Szpegawy -Motławy przebiega linia kolejowa Tczew – Starogard Gdański.

Zarówno „Żuławski” fragment obszaru gminy Tczew jak i dolina Szpegawy – Motławy są terenami zagrożonymi powodzią, a ich użytkowanie uzależnione jest od dobrego funkcjonowania urządzeń melioracyjnych i przeciwpowodziowych.

- **Część południowa** gminy położona po południowej stronie doliny Szpegawy - Motławy. Obejmuje obszary sołectw: Bałdowo, Czarlin, Gniszewo, część obrębu wiejskiego Swarozyn (Waćmierek) oraz Śliwiny i część obrębu Rokitki. Przez tę część gminy przebiega droga krajowa nr 22 (tzw. „berlinka”), z przeprawą mostową przez Wisłę w Knybawie (obręb Bałdowo), a we wsi Czarlin znajduje się skrzyżowanie tej drogi z drogą krajową nr 1. Zabudowa koncentruje się w zasadzie wzdłuż dróg, a we wsiach Czarlin i Bałdowo nabiera charakteru podmiejskiego. We wsi Rokitki na granicy z miastem Tczew zlokalizowany jest jeden z terenów Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Na terenie tym postępują realizacje obiektów o charakterze produkcyjno - gospodarczym. Łącznie z istniejącą w tym rejonie ciepłownią obsługującą miasto Tczew, ten fragment wsi Rokitki funkcjonuje już obecnie jak teren o dominującej funkcji produkcyjno - gospodarczej. Część obszaru w rejonie skrzyżowania dróg krajowych nr 1 i nr 22 charakteryzuje się szczególnie predyspozycjami dla lokalizacji obiektów „transportochłonnych”, tzn. generujących duży ruch samochodowy o charakterze regionalnym, krajowym i międzynarodowym.
- **Część centralna** obszaru gminy położona po północnej stronie doliny Szpegawy - Motławy obejmuje sołectwa Malenin, Mieścín, Łukocin, Rukosin, Małzewko (obręb Małzewo), Goszyn, Lubiszewo Tczewskie, Stanisławie, Dąbrówka i Miłobądz oraz Zajączkowo w części położonej na wysoczyźnie. Zabudowa jest tu w zasadzie skoncentrowana w ośrodkach wiejskich i związana z funkcjonowaniem dawnych folwarków (później wielkoobszarowych gospodarstw państwowych i spółdzielczych) i położonych w ich sąsiedztwie wsi. Miejscami wzdłuż dróg rozciąga się zabudowa rozproszona. Zabudowa wsi Dąbrówka i Szpegawa w wyniku realizacji nowych inwestycji
- **Część zachodnia** obszaru gminy obejmuje wsie: Dalwin, Szczerbiecin, Turze, Boroszewo, Wędkowy i Małzewo. W tej części skupia się większość lasów występujących na obszarze gminy. Głównie tutaj występują nieliczne tereny rekreacyjne i wypoczynkowe. W części zachodniej gminy Tczew występuje stosunkowo więcej zabudowy rozproszonej niż na pozostałym obszarze gminy.

3.2. Kierunki rozwoju i struktura zagospodarowania przestrzennego

W wyniku rozwoju gminy, a przede wszystkim w wyniku wykorzystania położenia komunikacyjnego i dużej podaży terenów pod zabudowę oprócz dotychczasowej głównej funkcji gminy Tczew jaką jest rolnictwo rozwijać się będą na tym obszarze funkcje produkcyjno – gospodarcze. Rozwój tych funkcji i położenie obszaru gminy w sąsiedztwie miasta Tczew i silnego oddziaływania miast aglomeracji gdańskiej spowoduje w konsekwencji rozwój na obszarze gminy także funkcji mieszkaniowo – usługowej.

Nadal na terenie gminy powinno się rozwijać rolnictwo zarówno w formie rodzinnych gospodarstw produkcyjnych jak i w formie gospodarstw wielkotowarowych. Planuje się także aktywizację rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych oraz ograniczony rozwój agroturystyki, szczególnie w części zachodniej w powiązaniu z sąsiednimi terenami o podobnym charakterze, położonymi w gminie Starogard Gdański.

Obecnie w strukturze zagospodarowania przestrzennego gminy Tczew zaznacza się podział obszaru gminy na części północno – zachodnią i południowo – wschodnią, przedzielone szeroką doliną Szpęgawy - Motławy i linią kolejową Tczew – Starogard – Chojnice.

Drugi nowy zasadniczy podział obszaru gminy spowodowany jest wybudowaną autostradą A-1. Podzieliła ona gminę na dwie części, na zachód od A-1 i na wschód od A-1, teren przyległy do samorządu miasta Tczew.

Niezmieniona w stosunku do stanu przed budową A-1 pozostaje sytuacja fragmentu obszaru gminy Tczew położonego w obrębie Żuław Gdańskich na północ od miasta Tczewa. Obszar ten pozostaje nadal oddzielony od reszty obszaru gminy linią kolejową i stacją rozrządową Zajączkowo oraz terenami miasta Tczewa i jest predysponowany do produkcji energii odnawialnej (fermy wiatrowe).

W części wschodniej, na obszarze otaczającym miasto do węzła w Stanisławiu koncentruje się gro terenów proponowanych przez właścicieli pod zabudowę Lubiszewo, Stanisławie, Dąbrówka, Rokitki.

Tereny pozostałych sołectwa rozwijać się powinny jako ośrodki wiejskie koncentrujące zabudowę mieszkaniową, usługową i gospodarczą. Na terenach obrębów wiejskich, w sąsiedztwie terenów predysponowanych dla realizacji małych osiedli podmiejskich i także w zachodniej części obszaru gminy Tczew możliwa jest realizacja zabudowy rozproszonej (z wyjątkiem terenów predysponowanych dla rozwoju wielkoobszarowych gospodarstw rolnych).

Tereny predysponowane pod zabudowę z preferencją zabudowy produkcyjno – gospodarczej (obiekty produkcyjno – przemysłowe, obiekty zaplecza komunikacji, handlu i budownictwa, siedziby przedsiębiorstw i administracji oraz szeroko rozumiane rzemiosło i usługi) znajdują się:

- w rejonie węzła A-1 Swarozyn po wschodniej stronie autostrady oraz po południowej i północnej stronie drogi krajowej nr 22 o powierzchni łącznie 260ha,
- w Czarlinie, w rejonie węzła dróg krajowych nr 1 i nr 22, pomiędzy linią kolejową Tczew – Bydgoszcz, a trasą drogi krajowej nr 1 o powierzchni ok. 79 ha,
- w Rokitkach, przy granicy administracyjnej z miastem Tczew, o powierzchni ok. 20 ha – kontynuacja zabudowy istniejącej i obecnie realizowanej. W tym obszarze zlokalizowany został jeden z terenów Pomorskiej Strefy Ekonomicznej i funkcjonuje ciepłownia „Rokitki”,
- w Zajączkowie Tczewskim pomiędzy stacją rozrządową Zajączkowo i linią kolejową a drogą kolejową nr 1 oraz po zachodniej stronie drogi krajowej nr 1 od granicy miasta Tczewa do zabudowy wsi Zajączkowo o powierzchni ok. 170 ha i ok. 30 ha,
- w Stanisławiu i Rukosinie – w rejonie węzła autostrady A1 i drogi wojewódzkiej 224 o powierzchni ok. 255 ha.

Dla ww. obszarów należy określić zasady powiązań komunikacyjnych z układem zewnętrznym, w tym lokalizację wjazdów dróg krajowych oraz wewnętrzne zasady obsługi komunikacyjnej. Ponadto określić należy zasady obsługi infrastrukturą techniczną (w tym regulację stosunków wodnych) oraz usytuowanie urządzeń infrastruktury technicznej urządzeń i terenów niezbędnych ze względu na ochronę środowiska. Tereny w Zajączkowie położone są w obszarze potencjalnie zagrożonym powodzią.

We wschodniej części gminy możliwa jest realizacja zabudowy o charakterze mieszkalno – usługowym w formie osiedli podmiejskich. Tereny predysponowane pod tego typu zabudowę znajdują się w Dąbrówce, Szpęgawie, Lubiszewie, Rokitkach, Śliwinach, Waćmierku, Czarlinie i Bałdowie. W osiedlach podmiejskich zakłada się realizację zabudowy mieszkaniowej i szeroko pojętych usług. Możliwa jest także realizacja zabudowy gospodarczej o ile nie spowoduje to kolizji z zabudową mieszkaniowo – usługową. Dawne założenia folwarczne położone na terenie osiedli podmiejskich powinny być rewaloryzowane i wykorzystane na cele usługowe lub gospodarcze. Pamiętać trzeba o ochronie zabytków w układzie zagospodarowania przestrzeni wsi Bałdowo, Lubiszewo, Dąbrówka.

3.3. Infrastruktura techniczna

System zaopatrzenia w wodę jest dobry. Prawie wszystkie budynki podłączone są do gminnej sieci wodociągowej. Obecnie gmina eksploatuje 12 ujęć wody i stacji uzdatniania. W związku z dynamicznym rozwojem gminy zasoby wody na ujęciach posiadają coraz mniejsze rezerwy. Długość czynnej sieci wodociągowej wynosi ponad 200 km i w najbliższym czasie zwiększy się. Spowodowane jest to nowymi inwestycjami w gminie oraz migracją ludności miejskiej, która na terenie gminy Tczew chce się osiedlić korzystając z potężnej oferty działek budowlanych. Stan techniczny stacji uzdatniania wody jest zróżnicowany, sukcesywnie wykonywane są remonty i modernizacje ujęć wodnych. Są miejscowości w gminie Tczew, które nie zawsze mają wodę o odpowiednim ciśnieniu. Spowodowane jest to złym rozbiorem wody w momencie tłoczenia. Nie da się zwiększyć wydajności niektórych ujęć np. w Lubiszewie i trzeba stosować nowoczesne rozwiązania stacji podwyższenia wody. Znaczne koszty na budowę nowych sieci oraz modernizacji ujęć wody nie pozwalają w chwili obecnej na wymianę sieci starej, złej jakości, o dużej awaryjności. Koszty energii elektrycznej, materiałów budowlanych, robocizny oraz nowych technologii nie pozwalają władzom gminy na zaspokojenie potrzeb mieszkańców. Należy przypuszczać, że część gminy docelowo zasilana będzie w wodę uzdatnioną z wodociągów miejskich: Bałdowo, Śliwiny, Waćmierek, Tczewskie Łąki, Czatkowy. Analiza bilansu wody musi być poprzedzona opracowaniem „Studium wykonalności przedsięwzięcia”, które powinno wykazać celowość takiego zamierzenia i zawierać:

- analizę i wytypowanie ujęć do dalszej eksploatacji,
- koncepcję modernizacji i automatyzacji ujęć, które tego wymagają,
- koncepcję rozbudowy sieci wodociągowych w celu stworzenia systemu zasilania z wodociągów miejskich,
- analizy ekonomiczne obejmujące obecne koszty eksploatacji systemu, koszty eksploatacyjne w układzie docelowym, nakłady inwestycyjne związane z realizacją przedsięwzięcia po roku 2010, w którym to wygasa umowa z obecnym eksploatatorem sieci,
- wybór formy prawnej w związku z zarządzaniem i zaopatrzeniem w wodę mieszkańców.

Wydaje się, że w sytuacji silnie rozwijającej się sieci wodociągowej, rozwiązanie takie może przynieść znaczne oszczędności w kosztach eksploatacji systemu zaopatrzenia w wodę oraz nieprzerwane dostarczenie wody uzdatnionej o odpowiednich parametrach w każdej porze dnia i nocy dla odbiorców.

Stan odprowadzenia i oczyszczania ścieków nie jest niezadowolający, ale ulega systematycznej poprawie. Długość sieci kanalizacyjnej, wynoszącej w końcu 1998 r. 25 km, wzrosła kilkakrotnie. Obecnie wynosi ona 111 km a kanalizację sanitarną ma ponad połowa sołectw. Szacuje się, że korzysta z niej ponad 60 % **mieszkańców** gminy. Na terenie gminy znajdują się **3 oczyszczalnie ścieków**: Swaróżyn ($Q=600 \text{ m}^3/\text{d}$); Turze ($Q=400 \text{ m}^3/\text{d}$) i Szpęgawa ($Q=106 \text{ m}^3/\text{d}$). Kilka sołectw (Stanisławie, Lubiszewo Tczewskie, Rokitki i Czarlin) podłączonych jest do systemu kanalizacji sanitarnej miasta Tczewa.

Gmina Tczew uzyskała warunki i uzgodniła z Zakładem Wodociągów i Kanalizacji w Tczewie (ZWiK) możliwość włączenia części obszaru gminy do układu sieci sanitarnej miasta Tczewa. Uzgodniono, że ilość ścieków jaka może być odprowadzona tą drogą wyniesie ok. $780 \text{ m}^3/\text{dobę}$. Odpowiada to około 5400 mieszkańcom równoważnym. W chwili obecnej gmina stara się o dofinansowanie zadania pn. „Kanalizacja północ” wartość zadania ponad 21 mln. zł. Byłby to II etap transportu ścieków gminnych do oczyszczalni miejskiej po miejscowościach Czarlin i Rokitki. W założeniach gminy docelowo jest, aby ścieki sanitarne po prawej stronie autostrady A1, a więc miejscowości skupione wokół miasta Tczew połączone były systemem grawitacyjno - tłocznym do oczyszczalni miasta. Tym samym oczyszczalnia w Szpęgawie przestałaby istnieć. Pozostałe miejscowości w obrębie administracyjnym gminy obsługiwałyby oczyszczalnię w Swaróżynie i Turzu.

Koncepcja która jest sukcesywnie realizowana przewiduje budowę kanalizacji tradycyjnym systemie grawitacyjno – pompowym i budowę kanalizacji we wszystkich docelowo miejscowościach, które jej nie posiadają. W tym zakresie planuje się:

- budowę kanalizacji z odprowadzeniem ścieków do istniejących kanałów włączonych do układu kanalizacyjnego miasta Tczewa we wsiach: Miłobądz, Malenin, Mieścina, Zajęczkowo, Dąbrówka i Szpęgawa. Istniejąca na tym obszarze oczyszczalnia ścieków w Szpęgawie przewidywana jest do likwidacji. Obecnie do tego układu ciąży 2100 RLM (równoważna ilość mieszkańców),
- budowę kanalizacji z odprowadzeniem ścieków bezpośrednio do układu kanalizacyjnego miasta Tczewa we wsiach: Tczewskie Łąki, Czatkowy, Gnieszewo, Bałdowo i Knybawa. Obecnie do tego systemu ciąży ok. 2400 RLM,
- rozbudowę istniejącego układu kanalizacyjnego w celu przejścia środków do oczyszczalni w Turzu (rezerwa przepustowości obecnie 2500 RLM). Są to wsie Turze, Małzewo, Małzewko, Damaszkowa, Boroszewo, Wędkowice a docelowo Goszyn, Dalwin, Szczerbięcina, Świetlikowo i Łukocin,
- rozbudowę istniejącego układu kanalizacyjnego w celu przyjęcia środków do oczyszczalni w Swaróżynie (rezerwa przepustowości ok.4200 RLM) z planowanych kanalizacji w Młynkach, Zwierzynku, Zabagnie i rozbudowę samej miejscowości w Swaróżynie.

W fazie projektowania technicznego należy każdorazowo przeanalizować jaki system dla danej miejscowości jest najbardziej korzystny (grawitacyjno – tłoczny, ciśnieniowy, podciśnieniowy). Możliwe jest również łączenie różnych systemów.

Władze gminy powinny skutecznie w miarę rozbudowy sieci kanalizacyjnych oraz modernizacji oczyszczalni ścieków, dążyć do likwidacji zbiorników bezodpływowych.

Sieć gazowa średniego ciśnienia znajduje się w ponad 70% miejscowości Gminy. Przez obszar gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 400 Włocławek – Gdańsk i w tym samym korytarzu terytorialnym projektowany jest gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500 Włocławek – Gdynia Wiczlino. Stacja redukcyjno-pomiarowa zlokalizowana jest we wsi Rokitki i obsługuje także miasto Tczew.

Wydajność stacji jest wystarczająca w gaz dla celów przygotowania posiłków dla 100% mieszkańców gminy a ponadto dla ok. 30 tys. odbiorców do ogrzewania i przygotowania ciepłej wody. Ewentualna konieczność rozbudowy stacji będzie uwarunkowana wzrostem zapotrzebowania gazu dla celów grzewczych na terenie miasta Tczewa i gminy Tczew.

Zaopatrzenie w ciepło

Stan zaopatrzenia w ciepło na obszarze gminy Tczew można uznać za zadowalający, aczkolwiek poważny mankament stanowi niemal powszechne wykorzystanie paliw stałych. Wpływa to niekorzystnie na stan aerosanitarny gminy.

Standardy zaopatrzenia w ciepło powinny zapewniać możliwość wyboru przez użytkowników różnych nośników energii z preferencją paliw przyjaznych dla środowiska z uwagi na emisję zanieczyszczeń, jak i powstanie odpadów paleniskowych. Należy dążyć do stosowania niskoemisyjnych źródeł ciepła. Zlokalizowana na obszarze gminy ciepłownia „Rokitki” obsługująca miasto Tczew ma możliwość zwiększenia mocy grzewczej lecz z braku kontrahentów na ciepło nie realizuje tego.

Zaopatrzenie w energię elektryczną następuje z systemu krajowego poprzez GPZ zlokalizowane w Tczewie oraz GPZ 110/15 kV „Miłobądz” zlokalizowanego na terenie obrębu wiejskie go Miłobądz. Planuje się do końca 2008 roku wybudować nowy GZP w miejscowości Swaróżyn dla zabezpieczenia zasilania w energię elektryczną terenów przeznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego pod przemysł wokół węzła autostrady A-1 oraz terenów przemysłowych w miejscowości Wędkowy. Oprócz tego planowana jest realizacja nowego GPZ 110 / 15 na terenie miasta w pobliżu południowej granicy z gminą. Moc istniejących i planowanych GPZ jest wystarczająca. Występują trudności w zaopatrzeniu nowych obiektów (zwłaszcza we wsiach: Swaróżyn, Wędkowy, Boroszewo, Gniszewo, Śliwiny, Czarlin, Lubiszewo i Czatkowy) z powodu zbyt małej gęstości rozmieszczenia stacji transformatorowych 15/04 kV i linii niskiego napięcia.

Gospodarka odpadami organizowana jest w oparciu o program w skali powiatu, z wykorzystaniem modernizowanego składowiska położonego na terytorium samorządu miasta Tczewa.

Odpady stałe na terenie gminy gromadzone są w pojemnikach i wywożone transportem specjalistycznym na wysypiska głównie do Tczewa i Starogardu Gdańskiego. Na terenie miasta Tczewa prowadzone są prace zmierzające do utrwalenia i rozbudowy składowiska przy ulicy Rokickiej. Strefa uciążliwości tego wysypiska obejmuje fragment obszaru gminy Tczew w rejonie wsi Rokitki. Gospodarka odpadami winna być prowadzona zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Regulacja stosunków wodnych

Sieć hydrograficzną gminy tworzą rzeki: Wisła, Motława, Szpęgawa, Kanał Młyński, Kanał Mieściński oraz jeziora: Zduńskie, Rokickie Małe i Duże, Waćmierek, Młyńskie i jezioro Damaszka W północnej części gminy, na Nizinie Tczewskiej, występuje duży kompleks terenów zmeliorowanych. Znacznie mniejsze kompleksy występują w okolicach Mieścina, Dalwina, Boroszewa i Swaróżyna. W środkowym biegu rzeki Szpęgawy i w sąsiedztwie jezior Rokickich znajdują się duże kompleksy stawów rybnych o łącznej powierzchni około 80 ha.

Budowle i urządzenia związane z ochroną przeciwpowodziową tworzą wały przeciwpowodziowe: Wiślany, Kanału Młyńskiego, jezior Rokickich, Kanału Mieścińskiego oraz budowle hydrotechniczne w rejonie jezior Rokickich: zastawki, urządzenia rozrządu (jaz bystrotok), upust denny.

Infrastruktura transportowa

Najlepiej rozwinięta jest infrastruktura transportowa o charakterze zewnętrznym. Gmina położona jest na skrzyżowaniu szlaków komunikacji drogowej.

Przebiegają tu dwie drogi krajowe: nr 1 z południa kraju do Gdańska oraz nr 22 od zachodniej granicy do Elbląga – mogąca mieć rangę międzynarodową ze względu na łączenie Berlina z Okręgiem Kaliningradzkim oraz Litwą i Łotwą. Sieć drogowa na obszarze gminy posiada układ promienisty wiążący miejscowości z Tczewem.

Przez centralny obszar gminy w kierunku wschód – zachód przebiega droga wojewódzka nr 224 łącząca Tczew ze Skarszewami i Kartuzami, a poprzez drogę nr 221 z Kościerzyną. Poza tym na obszarze gminy znajdują się: drogi powiatowe (16 odcinków o łącznej długości 67,32 km, z czego utwardzonych jest 67,32 km). Łączna ilość dróg będących w zarządzie Gminy Tczew wynosi ponad 242 km. Gmina posiada 31 dróg o statusie drogi gminnej o łącznej długości około 75,3 km z czego utwardzonych jest niecałe 36,86 km.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa odcinek drogi nr 1 od węzła w Czarlinie do Pszczółek oceniono jako przeciążony i zarazem niebezpieczny. Za niebezpieczny uznano też cały odcinek drogi wojewódzkiej nr 224 na obszarze gminy aż do miasta Skarszew i poza jego granicami.

Przez gminę przebiegają linie kolejowe: dwutorowa zelektryfikowana Śląsk – Porty, od której w mieście Tczew odgałęzia się linia do Warszawy oraz linia Kostrzyn – Piła – Chojnice – Tczew – niezelektryfikowana, na odcinku Tczew – Gutowiec dwutorowa. Na terenie gminy znajduje się stacja rozrządowa, należąca do największych w kraju.

Na obszarze gminy funkcjonuje 9 linii autobusowych PKS. Pewną niedogodnością jest brak bezpośrednich powiązań między niektórymi miejscowościami – innymi, niż poprzez dworzec w Tczewie. Czarlin, Bałdowo oraz Miłobądz i część Zajączkowa mają połączenie z Tczewem liniami komunikacji miejskiej.

Sieć telefoniczna

Wszystkie miejscowości posiadają sieć telefoniczną stacjonarną obejmującą ponad 1400 abonentów.

3.4. Nieruchomości – struktura użytkowania i własności, procesy przekształceń
W strukturze użytkowania gruntów gminy Tczew użytki rolne zajmują ok. 73,5 %, lasy i grunty leśne – ok. 14,1 %, a grunty zabudowane i zurbanizowane – ok. 7,5 % powierzchni gminy, w czym ponad połowa to tereny komunikacyjne – drogi i koleje (3,7 % powierzchni gminy), a 1/3 – tereny zabudowane. Stanowi to 2,5 % całej powierzchni gminy. Wody zajmują ok. 3% powierzchni gminy. Znikomy jest udział terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych.

Struktura własności gruntów gminy Tczew jest zróżnicowana. Większość gruntów stanowi własność **osób fizycznych** – ok. 63,7 %, w tym grunty wchodzące w skład **gospodarstw rolnych** – ok. **61 %**, tj. 10.402 ha, pozostałe stanowią 462 ha, t.j. 2,7 % obszaru gminy.

Grunty **Skarbu Państwa** obejmują ok. 25 % obszaru gminy, w czym nieco więcej niż połowę stanowią grunty **Państwowego Gospodarstwa Leśnego (13 %** powierzchni gminy). Grunty wchodzące w skład **Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa** obejmują powierzchnię 1226 ha., tj. ok. **7,2 %** obszaru gminy. Grunty komunalne i związków międzygminnych obejmują ok. 362 ha, t.j. **2,12 %** powierzchni gminy. Ok. 1450 ha (**8,5 %** powierzchni gminy) stanowią grunty **osób prawnych** nie zaliczonych do innych grup.

Strategiczne znaczenie mają nieruchomości, na których prowadzona jest pozarolnicza działalność gospodarcza. Dochody gminy w strukturze dochodów własnych stanowią bardzo wysoki wskaźnik.

Obejmują one prawie 58 ha i przynoszą ok. 2,4 mln. zł na 2,8 mln. zł wpływów z podatków od nieruchomości zakładanych w budżecie gminy na 2004 r.

Tab. 1 Nieruchomości związane z pozarolniczą działalnością gospodarczą

Rodzaj zasobu	Wielkość	Miernik	Stawka	Wpływy do budżetu (szac.)
Budynki	62 199,82	m ²	15,75	979 647
Grunty	575 985,61	m ²	0,57	328 312
Budowle	55 876 523,97	zł	2%	1 117 530
Budynki działalności gosp. w zakresie świadczeń zdrowotnych	752,35	m ²	3,49	2 626
	X	X	X	2 428 115

Źródło: Dane Urzędu Gminy i obliczenia zespołu autorów

Wielu właścicieli terenów rolnych w gminie dąży do maksymalnego wykorzystania faktu unikalnego położenia gminy na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych, w sąsiedztwie Tczewa i w pobliżu aglomeracji gdańskiej. W konsekwencji od szeregu lat trwa proces sporządzania kolejnych planów zagospodarowania przestrzennego, a następnie, po zmianie przeznaczenia terenów, oferowania ich pod zabudowę mieszkaniową lub dla działalności gospodarczych.

Obecnie na ukończeniu jest opracowanie wykonania zmiany Nr 4 do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Tczew.

Zakresem zmiany Nr 4 do studium objęte są obszary położone w n/w wsiach oznaczonych i ponumerowanych:

1. Boroszewo – obszar nr 2.3
2. Czarlin - obszar nr 3.4, 3.5
3. Dąbrówka – obszar nr 5.3
4. Gnieszewo – obszar nr 6.3
5. Stanisławie – obszar nr 10.7, 10.8, 10.9, 10.10, 10.11, 10.13, 10.14, 10.15
6. Stanisławie, Rukosin – obszar nr 10.12
7. Tczewskie Łąki – obszar nr 12.2
8. Turze – obszar nr 13.3, 13.4, 13.5
9. Waćmierek, Swaróżyn – obszar nr 14.2
10. Waćmierek – obszar nr 14.3
11. Wędkowy – obszar nr 16.2
12. Szczerbięcín – obszar nr 17.2, 17.3

Skutki spowodowane wprowadzoną zmianą Nr 4 do Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Tczew w zakresie przyjętej w dokumencie podstawowym studium polityki przestrzennej gminy będą następujące:

- zakresem zmian objęte będą 24 obszary o łącznej powierzchni ok.568,6 ha, z czego w dotychczasowym dokumencie obszary te były przeznaczone: 30 ha pod zabudowę produkcyjno -gospodarczą, 91,2 pod zabudowę mieszkaniowo – usługową, 4,2 ha pod zabudowę turystyczno – rekreacyjną, 380 ha pod tereny rolne oraz 63,2 ha pod tereny lasów.
- wzrost powierzchni obszarów przeznaczonych pod zabudowę spowodowany zmianą do studium wyniesie około **443,2 ha**, z czego:

68,4 ha z przeznaczeniem pod zabudowę mieszkaniowo – usługową,
365,8 ha z przeznaczeniem pod zabudowę produkcyjno - gospodarczą,
9 ha pod rekreację.

Duża ilość terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w istniejących i przewidzianych do sporządzenia planów skłaniać może do rewizji dotychczasowej polityki przestrzennej i ograniczenia procesu sporządzania kolejnych planów, zwłaszcza w kontekście ochrony gruntów rolnych wyższych klas i kosztów uzbrojenia terenów.

3.5. Identyfikacja problemów

Najważniejszymi problemami gminy w dziedzinie zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i zarządzania zasobami, rozpoznanymi w ramach prac nad planem strategicznym oraz zweryfikowanymi w trakcie konsultacji w ramach prac nad planem rozwoju lokalnego gminy są:

1. Zły stan większości dróg, niezależnie od kategorii,
2. Niedostatek sieci kanalizacyjnej,
3. Jedna wyeksploatowana oczyszczalnia,
4. Niedostatek środków finansowych w budżecie gminy,
5. Niezbyt dobra sieć wodociągów, złe przekroje, niskie ciśnienie,
6. Niedostatek sieci wodociągowych,
7. Zły stan melioracji i urządzeń wodnych,
8. nierozwiązany problem utylizacji odpadów stałych,
9. Zły stan części zabytków.

4.0. Gospodarka

4.1. Struktura rodzajowa (branżowa) gospodarki gminy

Na terenie gminy Tczew działalność gospodarczą w dużej mierze stanowi sektor prywatny. Podobnie jak w innych gminach liczebność firm sektora prywatnego wykazywała sporną dynamikę wzrostu (prawie 70% w latach 1993-1998). Podobnie też jak i w innych gminach, zdecydowanie najliczniejszą grupę firm stanowią zakłady osób fizycznych – 87% liczby firm sektora prywatnego. Dominują firmy bardzo małe, o liczbie osób pracujących nieprzekraczających 9 osób. Stanowią one aż 97% ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Tczew. Tylko w 18 firmach zatrudnienie kształtuje się na poziomie 9 – 20 osób, a w 9 firmach – ponad 20 osób.

W roku 2006 ogółem zarejestrowanych było ogółem 845 podmiotów w/g formy organizacyjnej, własności i wielkości, w sektorze prywatnym prawie 97 %.

Spółek handlowych w tym z udziałem kapitału zagranicznego było łącznie 45, co stanowi zaledwie 5,3 % do liczby podmiotów zarejestrowanych ogółem. Wśród spółek z udziałem zagranicznym, których było 8, dwie z nich z wyłącznym kapitałem zagranicznym. Spółdzielni 10, fundacji 12.

Stale wzrasta liczba podmiotów zarejestrowanych, choć dynamika wzrostu w roku 2006 ustabilizowała się. Ciągłe występuje duża fluktuacja podmiotów. Na koniec roku 2007 liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wyniosła 484.

W latach 1999 – 2002 ponad 28 % podmiotów rejestrowało działalność gospodarczą natomiast ponad 19 % wyrejestrowywało swoją działalność gospodarczą w stosunku do firm zarejestrowanych ogółem. W tym okresie dynamika przyrostu liczby podmiotów była bardzo wysoka i wynosiła 150,2 %.

W latach 2003 -2007 ponad 25 % rejestrowało działalność gospodarczą, natomiast ponad 22 % wyrejestrowywało swoją działalność gospodarczą w stosunku do firm zarejestrowanych ogółem. W tym okresie dynamika przyrostu liczby podmiotów wynosiła 111,2 %. Zauważyć jednak należy, że w roku 2004 i 2006 była ona ujemna.

Strukturę rodzajową gospodarki opisać można przez udziały pracujących w poszczególnych segmentach gospodarki: sektorach i sekcjach PKD (Polskiej Klasyfikacji Działalności) w ogólnej liczbie pracujących (tab. 2). Jest to jedyny miernik tej struktury możliwy do uzyskania dla gmin, i to nie dla ogółu pracujących, co zmusza do dokonywania szacunków niżej opisanych. Nie są natomiast dostępne dla gmin inne mierniki struktury gospodarki, takie jak majątek trwały wg sekcji, a zwłaszcza - struktura wytwarzanego dochodu wg sekcji. W ujęciu najbardziej ogólnym wyróżnia się standardowo trzy następujące sektory działalności gospodarczych:

- sektor I - działalności relatywnie prostsze, bazujące na wykorzystywaniu zasobów przyrody: rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo, rybołówstwo, rybactwo.
- sektor II - to działalności przetwórstwa materialnego: przemysł i budownictwo.
- sektor III - zawierający działalności o najwyższym wkładzie pracy - szeroko pojęte usługi.

Tab. 2 Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD

	Sekcje PKD i sektory gospodarki narodowej	Pracujący						Udział w % 2006
		wg WUS ^a				w małych firmach ^b	razem ^b	
		2003	2004	2005	2006	2006	2006	
A,B	Razem I sektor (rolnictwo, leśnictwo, rybactwo)	92	95	73	89	10	792^c	36,8
C,D,E	Przemysł	338	548	741	1145	90	415	19,3
F	Budownictwo	73	51	46	54	90	168	7,8
	Razem II sektor	411	599	787	1199	180	583	27,1
G	Handel i naprawy	24	31	38	23	193	220	10,2
H	Hotele i restauracje	22	11	11	11	18	42	2,0
I	Transport, składowanie i łączność	247	248	238	259	42	56	2,6
J	Pośrednictwo finansowe	-	-	-	-	5	5	0,2
K	Obsługa nieruchomości i firm	13	1	1	1	3	16	0,7
L	Administracja publiczna, opieka społ.	-	-	-	-	-	-	0,0
M	Edukacja	34	35	37	193	-	221	10,3
N	Ochrona zdrowia i opieka socj.	133	130	120	146	-	135	6,3
O	Pozostała działalność usługowa	3	50	52	50	76	80	3,7
	Razem III sektor	476	506	497	4683	337	775	36,0
	RAZEM GMINA	979	1200	1357	1971	527	2150	100,0
	Razem G, H, I, O (usługi materialne)	296	340	339	343	330	399	18,6
	Razem J, K, L, M, N (usługi niematerialne)	180	166	158	340	8	377	17,5
	Sektor publiczny (L, M, N)	167	165	157	339	-	356	16,6
	Sektor prywatny.	812	1035	1200	1632	527	934	83,4

- a) Według faktycznego miejsca pracy. Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, bez duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji
- b) O liczbie pracujących do 9 osób. Szacunki autorów w oparciu o liczbę przedsiębiorstw osób fizycznych.
- c) W tym 693 pracujący wyłącznie lub głównie w swoim gospodarstwie rolnym wg NSP 2002, danych uzyskanych w UG

Źródło: Roczniki statystyczne woj. Pomorskiego 2003, 2004, 2005, 2006, Urząd Statystyczny w Gdańsku; Podstawowe informacje ze spisów powszechnych. Gmina Tczew. Urząd Statystyczny w Gdańsku 2003.

Strukturę gospodarczą gminy mierzoną strukturą zatrudnienia ocenić można jako zrównoważoną: 37% pracujących przypada na tzw. sektor I (głównie rolnictwo), 27 % – na sektor II (przemysł i budownictwo), 36 % – na tzw. sektor III (pozostałe sekcje PKD, czyli szeroko pojęte usługi).

W ciągu ostatnich kilkunastu lat znacznie spadła liczba pracujących w rolnictwie (jako głównym lub jedynym miejscem pracy), z 2450 w r. 1988 (w czym 1060 osób w tzw. rolnictwie uspołecznionym) do ok. 780 w r. 2002.

W ostatnich latach wyraźnie rośnie liczba pracujących w przetwórstwie przemysłowym, zarówno w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 (po okresowym spadku w latach 1998 – 2001 znaczący wzrost – do 325 osób), jak i w mniejszych podmiotach, których liczba w latach 1998 – 2002 wzrosła o ok. 50% (tab. 4). Natomiast dość ustabilizowana jest liczb pracujących w pozostałych sekcjach. W budownictwie spadkowi zatrudnienia w większych firmach (tab. 3) towarzyszył aż dwukrotny wzrost liczby zakładów osób fizycznych (tab. 4) Przy zastrzeżeniu co do wiarygodności informacji, zasygnalizowanym dalej w punkcie II.4.4., tendencje zmian można uznać za faktycznie mające miejsce.

W sektorze III największy udział ma edukacja należąca do usług publicznych (nie odnotowano komercyjnej działalności w tej sferze), a wśród działalności gospodarczych handel i naprawy.

Na terytorium gminy położona jest stacja rozrządowa, ale od 1999 r. zatrudnienie w niej przypisywane jest do miasta Tczewa.

Tab. 3 Zakłady osób fizycznych wg wybranych sekcji PKD

Sekcje EKD	Liczba zakładów osób fizycznych		
	2004 r.	2005r.	2006 r.
Przetwórstwo przemysłowe	88	90	90
Budownictwo	125	125	124
Handel i naprawy	229	226	225
Transport, składowanie i łączność	68	69	65
Pozostałe	178	190	177
Razem	688	700	681

Źródło: REGON. Roczniki statystyczny woj. Pomorskiego 2005, 2006, 2007.

4.2. Rolnictwo

Gmina Tczew reprezentuje wysokie walory agroekologiczne, opisane w rozdz. 2.2. Użytki rolne zajmują ponad 77,4 % (ok. 13.206 ha) obszaru gminy, z czego grunty orne to 10.206 ha (wg danych ze Starostwa Powiatowego w Tczewie z dnia 15.02. 2008), łąki – 1061 ha, pastwiska – 608 ha, sady – 669 ha.

Na obszarze gminy w r. 2002 (dane NSP) siedzibę miało 1041 gospodarstw rolnych. Jak w całej Polsce, przeważają liczebnie małe i średnie gospodarstwa indywidualne zajmujące się przede wszystkim produkcją roślinną, hodowlą trzody chlewnej oraz bydła mlecznego. Gospodarstw o powierzchni poniżej 10 ha było 714, co stanowiło prawie 70 % ich liczby, ale tylko 15 powierzchni użytków rolnych. 72 % użytków rolnych należało do 207 gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha, wśród których 203 stanowiły gospodarstwa indywidualne. Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego w tej grupie wynosiła 36 ha, a 4 pozostałych gospodarstw – 200 ha, zaś ogółem w gminie – 10,8 ha.

W 2002 r. (dane NSP) 13 % gospodarstw łączyło działalność rolniczą z pozarolniczą, 15 % nie prowadziło żadnej działalności gospodarczej, a 5 % – wyłącznie pozarolniczą. 18,5 % ogółu gospodarstw utrzymywało krowy mleczne (804 sztuki), 27 % gospodarstw – trzodę chlewną (13 214 sztuki). Obsada zwierząt gospodarskich wynosiła w przeliczeniu 37 sztuk dużych na 100 ha użytków rolnych. 20 % gospodarstw posiadało obory, 17 % – chlewnie, 31 % – budynki wielofunkcyjne, 47 % – ciągnik, 10 % – kombajn zbożowy, 12 % – dożarki bańkowe, a 1 % (10 gospodarstw) – rurociągowe, 4 % – schładzarki do mleka konwiowe, a 3 % – rurociągowe.

Specyfiką rolnictwa na obszarze gminy Tczew są sady o łącznej powierzchni ok. 670 ha (ponad 5 % powierzchni użytków rolnych) skoncentrowane zwłaszcza we wsiach: Bałdowo, Boroszewo, Malenin, Mieścín, Miłobądz, Swarozyn, Waćmierek).

4.3. Leśnictwo i rybactwo

Lasy obejmują 2 426 ha i mają w powierzchni gminy niewielki udział – 13,5%. Są one rozmieszczone nierównomiernie, największe ich koncentracje występują w południowo - zachodniej części obszaru gminy i wzdłuż północnego zbocza doliny Szpęgawy – Motławy.

Gruntów pod wodami jest 338 ha. Powierzchnia zajęta pod wodami tzw. płynącymi wynosi 168 ha, pozostała 170 ha to wody stojące. Specyfiką gminy jest też **gospodarka rybacka** prowadzona w dolinie Szpęgawy – Motławy.

Największe stawy rybne zlokalizowane są w rejonie Lubiszewa na przedłużeniu Jezior Rokickich.

4.4. Pozarolnicza działalność gospodarcza – struktura podmiotów gospodarczych i tendencje zmian

W 2002 r. w systemie REGON wykazanych było na terytorium gminy 783 jednostek. Ich strukturę ilustruje tab. 4. Liczby te należy traktować jako zawyżone, gdyż nie ma mechanizmu wymuszającego zgłaszanie w w/w rejestrze faktu likwidacji podmiotu. Rzeczywista liczba przedsiębiorstw osób fizycznych wraz z jej zmianami w okresie od 1999 r. zawarta jest w tab. 5 i wynosi ok. 64 % stanu wykazywanego przez REGON

Tab. 4 Liczba podmiotów w/g formy organizacyjnej, własności i wielkości

Forma organizacyjna i własność	1999 r.	2002 r.	2003r.	2004r.	2005 r.	2006 r.
Ogółem	657	783	869	841	859	845
Sektor publiczny - ogółem	12	21	23	23	26	26
Sektor prywatny - ogółem	645	762	646	818	833	819
<i>Z ogółem:</i>						
Spółki handlowe	14	29	33	38	40	45
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	4	5	5	6	7	8
Spółki cywilne	56	48	45	41	41	39
Spółdzielnie i ich związki	10	10	10	10	10	10
Przedsiębiorstwa osób fizycznych	558	662	720	688	700	681
Sektor prywatny – pozostałe	3	8	24	24	23	24

Źródło: Roczniki statystyczny woj. Pomorskiego 2000, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007

Jak w całym kraju, dominują zakłady osób fizycznych, przeważnie bardzo małe. Ich liczba rosła dynamicznie w latach 90-tych, co jest oczywiste z uwagi na niski poziom bazowy i możliwości stworzone przez nowy ustrój. Na niewielką dynamikę ich przyrostu w ostatnich latach wpływała zapewne i sytuacja gospodarki kraju bliska stagnacji i stan pewnego nasycenia tego typu podmiotów w stosunku do liczby ludności. Skokowy wzrost w r. 2001 wiązał się ze zmianą przepisów dotyczących spółek cywilnych. Daje się zauważyć wzrost stabilności tego typu podmiotów: mniej rejestrowanych nowych, ale i mniej wyrejestrowanych.

Jak pokazują to dane statystyczne należy przypuszczać, że liczba przez kilka lat oscylować będzie na poziomie 800 zarejestrowanych podmiotów w sektorze prywatnym ogółem, z czego ponad 90% stanowić będą przedsiębiorstwa osób fizycznych.

Niewiele jest spółek handlowych, ale ich liczba w latach 1999 – 2002 dwukrotnie wzrosła (przy zastrzeżeniu co do wiarygodności informacji, zasygnalizowanym wyżej), obecnie oscyluje w ilości 40 podmiotów zarejestrowanych.

Największe zakłady przemysłowe zlokalizowane na terenie administracyjnym gminy Tczew między innymi w Pomorskiej Strefie Ekonomicznej, której terytorium położone jest częściowo na obszarze miasta i gminy Tczew w sołectwie Rokitki.

Są to następujące przedsiębiorstwa:

1. Gemplus Pologne Sp. z o.o. (największa co do wielkości nakładów inwestycyjnych firma międzynarodowa)
2. Forcan S.A. Fabryka Opakowań Różnych
3. MBF Sp. z o.o.
4. Molex Premise Networks Sp. z o.o.
5. Vetrex Sp. z o.o. Rokitki
6. Press- Glas S.A., Rokitki

Drugim co do wielkości inwestycji sołectwem są Wędkowy. Obecnie poza Rationel Polska Sp. z o. o. powstają trzy zakłady o podobnej produkcji. Należy przypuszczać, że po kilku latach ok. roku 2009/2010 będzie to największe konsorcjum w województwie pomorskim zajmujące się produkcją stolarki okiennej i najsilniejszy ośrodek produkcyjny w gminie Tczew.

Tab. 5 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w Urzędzie Gminy

	W roku									W okresie	
	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1999 - 2002	2003-2007
Liczba podmiotów:	103	94	170	70	81	80	120	96	149	437	526
- nowo zarejestrowanych w Urzędzie Gminy											
- wyrejestrowanych w Urzędzie Gminy	76	53	110	52	73	119	92	103	86	291	473
- zarejestrowanych ogółem na koniec roku	312	353	413	431	439	400	428	421	484	1509	2127
Przyrost liczby podmiotów	27	41	60	18	8	-39	28	-7	63	146	53
Dynamika przyrostu liczby podmiotów	135,5	177,3	154,5	134,6	110,9	67,2	130,4	93,2	173,2	150,2	111,2
Udział podmiotów nowo zarejestrowanych w liczbie podmiotów ogółem na koniec roku w %	33	26,6	41,2	16,2	18,5	20,0	28,0	22,8	30,8	29,0	24,7
Udział podmiotów wyrejestrowanych w liczbie podmiotów ogółem na początku roku w % (na koniec poprzedniego roku)	24,4	15,0	31,4	12,1	16,6	29,8	21,5	24,5	27,8	19,3	22,2
Stosunek liczby podmiotów nowo zarejestrowanych do wyrejestrowanych	1,4	1,8	1,5	1,4	1,1	0,7	1,3	0,9	1,7	1,5	1,1

Źródło: Dane Urzędu Gminy

4.5. Identyfikacja problemów

Najważniejszymi problemami gminy w sferze gospodarczej, rozpoznanymi w ramach prac nad planem strategicznym oraz zweryfikowanymi i zaktualizowanymi na spotkaniach konsultacyjnych w ramach prac nad planem rozwoju lokalnego gminy są:

- 1) Niska opłacalność produkcji rolnej,
- 2) Szybko rosnące ceny środków produkcji,
- 3) Brak stabilności rynku rolnego,
- 4) Zastój gospodarczy w niektórych dziedzinach gospodarki,
- 5) Brak wykwalifikowanej siły roboczej,
- 6) Niskie zarobki w porównaniu do krajów UE,
- 7) Zbyt duża biurokracja i niestabilne prawo.

5.0. Turystyka

Gmina Tczew to obszar atrakcyjny turystycznie oraz rekreacyjnie ze względu na jeziora oraz częściowe zalesienie. Nad jeziorem Damaszką można korzystać z wypoczynku w niedużym zespole rekreacyjnym. Lasy i jeziora stanowią atrakcję dla wędkarzy i myśliwych.

Amatorzy jazdy konnej mają do dyspozycji trzy ośrodki jeździeckie w Turzu, Łukocinie i Damaszcze. Na terenie gminy znajduje się 8 całorocznych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie: pensjonat w Maleninie (15 miejsc noclegowych), motel w Knybawie (40 miejsc noclegowych), restauracja- zajazd w Czarlinie (18 miejsc noclegowych), gospodarstwo agroturystyczne w Boroszewie (6 miejsc noclegowych), zajazd w Zabagnie (19 miejsc noclegowych), pokoje gościnne w Lubiszewie (11 miejsc noclegowych), pokoje gościnne w Zajączkowie (14 miejsc noclegowych), gospodarstwo agroturystyczne w Damaszcze (11 miejsc noclegowych).

Przez obszar gminy Tczew wzdłuż doliny Szpęgawy – Motławy przechodzi istniejący szlak turystyki pieszej i kołowej tzw. „Szlak Kociewski” (znaki żółte) Tczew – Lubiszewo – Swarżyn i dalej do Czarnej Wody.

Rozwój rekreacji i turystyki możliwy jest w zachodniej części gminy Tczew w powiązaniu z sąsiednimi terenami o podobnym charakterze położonymi w gminie Starogard Gdański. Tereny te predysponowane są między innymi dla rozwoju tzw. agroturystyki. Wymaga to jednak zachowania i podniesienia atrakcyjności środowiska przyrodniczego. Poprzez wprowadzenie zalesień możliwe byłoby wytworzenie ciągu ekologicznego łączącego rejon jeziora Damaszką z kompleksami leśnymi w rejonie jeziora Zduńskiego. Dla rozwoju agroturystyki zaproponowano w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego wykorzystanie istniejącej starej zabudowy, a przede wszystkim drewnianych „poniatówek” oraz np. zabudowy gospodarczej takiej jak obory, stodoły, chlewiki itp. z przeznaczeniem nie tylko na kwatery, ale także na różnego rodzaju usługi i atrakcje. W projektowanym studium znajduje się zapis, że dla zachowania atrakcyjności krajobrazu w części zachodniej gminy Tczew należy objąć ochroną wszystkie wartościowe obiekty zabytkowe. Dla organizacji ośrodka turystycznego predysponowana jest wieś Turze położona nad jeziorem Damaszką.

Możliwe jest też wykorzystanie dla celów rekreacyjnych terenów położonych po południowej stronie tego jeziora. Dla celów turystycznych i rekreacyjnych predysponowane są też tereny położone nad jeziorem w Waćmierku z zespołem dworsko – parkowym.

Dla organizacji atrakcyjnego miejsca obsługi podróżnych wykorzystać można teren położony na wysokim brzegu Wisły przy moście w Knybawie. W tym rejonie znajdują się: zabytkowe założenie dworsko – parkowe, punkt widokowy na rozległą dolinę Wisły, poniemieckie schrony z okresu drugiej wojny światowej.

Sieć ścieżek rowerowych w powiecie tczewskim nie tworzy spójnej całości. Trudno również o tę spójność na obszarach terytorialnie mniejszych, czyli w samych gminach, czy nawet miejscowościach. Wykonane już odcinki ścieżek rowerowych są krótkie, rozproszone po znacznym obszarze i nie tworzące jednolitego ciągu komunikacyjnego. Tym samym funkcjonująca sieć ścieżek nie zapewnia bezpośrednio połączeń i nie realizuje potrzeb transportu rowerowego. Aby poprawić bezpieczeństwo ruchu drogowego, poprawić mobilność społeczną, promować turystykę, czynną rekreację, poprawić system transportowy władze wszystkich gmin na terenie powiatu postanowiły opracować koncepcję Szlaku Grzymisława nakierowaną na potrzebę stworzenia pierwszego regionalnego produktu turystycznego łączącego walory sąsiadujących ze sobą kociewskich gmin. Nieprzypadkowo wybór padł na produkt z zakresu turystyki rowerowej. Także rozwojowi funkcji turystyki i rekreacji w gminie Tczew służyć może rozwój wędkarstwa na jeziorach i stawach w dolinie Szpegawy – Motławy i na jeziorze Damaszką oraz organizacja systemu turystycznych ścieżek i szlaków pieszych i rowerowych łączących tereny zachodniej i wschodniej części gminy, łącząc nie tylko powiat jak w wypadku szlaku Grzymisława a także tereny gminy Tczew z terenami miasta Starogard czy Malbork.

Na obszarze gminy Tczew projektuje się wprowadzenie nowych pieszych turystycznych szlaków, a mianowicie: pieszego szlaku turystycznego „Motławskiego” - przez obszar wsi Czatkowy, pieszego szlaku turystycznego prowadzącego z terenu gminy Subkowy przez Waćmerek i Małe Rokitki do drogi gminnej, pomiędzy jeziorami Dużym i Małym Rokickim do parku w Szpegawie i dalej doliną do miasta Tczewa.

Bazując na programie Europejskich Tras Rowerowych na terenie gminy Tczew proponuje się przebieg odcinka tej trasy przez obszar wsi Dalwin, Świetlikowo, Łukocin, Dąbrówka, Stanisławie, Szpegawa, Rokitki, miasto Tczew, Bałdowo z przeprawą przez Wisłę na moście w Knybawie. Wariant przebiegu tej trasy proponuje się z obejściem miasta Tczewa, przez obszar wsi Dąbrówka, Śliwiny, Czarlin, Bałdowo do mostu w Knybawie.

6.0. Sfera społeczna

6.1. Sytuacja demograficzna i społeczna

Liczba mieszkańców gminy wg stanu do dnia 13.12.2007 r. wynosi **11.690**. Struktura ludności gminy Tczew według trzech podstawowych grup wieku oznacza demograficzną młodość gminy. Zauważa się większy odsetek ludności w wielu przedprodukcyjnym oraz mniejszy odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym niż w powiecie tczewskim, województwie i kraju.

Tab. 6 Struktura wieku w 2006 r. w %

Ludność w wieku	Gmina Tczew	Powiat tczewski	Woj. pomorskie	Kraj wieś
przedprodukcyjny	25,8	22,7	21,3	26,0
produkcyjnym	63,1	64,4	64,5	58,4
poprodukcyjnym	11,1	12,6	14,16	15,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tzw. **wskaźnik obciążenia ekonomicznego** (liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) wynosi w gm. Tczew 59 i jest mniej korzystny niż średnio na wsi w powiecie tczewskim (55) i w woj. Pomorskim (55).

Tab. 7 Ruch naturalny ludności

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
Gmina Tczew w latach:			
1997	151	85	66
1998	133	89	44
1999	156	113	43
2000	156	113	43
2001	127	77	50
2002	135	93	42
2003	136	89	47
2004	141	80	61
2005	131	96	35
2006	161	82	79
Razem w latach:			
2003 - 2006	569	347	222
1998 - 2002	707	485	222
Średniorocznie na 1000 ludności w latach:			
2003 - 2006	12,17	7,42	4,74
1998 - 2002	12,09	8,29	3,80
Woj. pomorskie – wieś na 1000 ludności w latach: 1998 - 2002	13,8	7,7	6,1
Kraj – wieś na 1000 ludności w latach: 1998 - 2002	11,5	10,3	1,2

Źródło: GUS Bank Danych Regionalnych, Roczniki Statystyczne woj. pomorskiego

Stopa urodzeń z lat 1998 - 2002 wynosząca 12,09 delikatnie się zwiększyła w ciągu kolejnych pięciu lat do 12,17 i była trochę niższa niż ogółem na wsi województwa pomorskiego, ale wyższa niż na wsi w kraju. Jednocześnie w gminie zmniejszyła się liczba zgonów, w efekcie przyrost naturalny zwiększył się w omawianych latach z 3,80 do 4,74.

Tab. 8 Ruch wędrowniczy ludności (migracje stałe)

	Napływ	Odływ	Saldo
Gmina Tczew w latach:			
1993-1997	922	811	111
1998	200	135	65
1999	178	182	-4
2000	178	182	-4
2001	166	141	25
2002	219	175	44
2003	243	191	52
2004	270	149	121
2005	244	197	47
2006	243	170	73
Razem w latach 2003 - 2006	1000	707	293
Średniorocznie na 1000 ludności w latach:			
1993 - 1997	184,4	162,2	22,2
1998 - 2002	188,2	163,0	25,6
2003 - 2006	250,0	176,8	73,3
Powiat tczewski w 2002r.	1223	1417	-194
Powiat tczewski w latach 1998 - 2002	6118	6477	-359
Powiat tczewski w latach 2003 - 2006	4943	5573	-630

Źródło: Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl,

Wskaźnik napływu migracyjnego do gminy Tczew na 1000 ludności w latach 1993 – 97 był prawie identyczny jak w 5-ciu późniejszych latach. Natomiast w latach 2003 – 2006 liczba napływu ludności do gminy Tczew zdecydowanie się zwiększyła, odpływ ludności jest nieznacznie większy w tym przedziale czasowym. Stopa przyrostu naturalnego w gminie Tczew jest wyższa niż na wsi województwa pomorskiego.

Tab. 9 Ludność w wieku 13 lat i więcej wg poziomu wykształcenia

	Poziom wykształcenia						
	Wyższy	Politechniczny	średni razem	Zawodowy zasadniczy	podstawowy pełny	niepełny i bez wykształcenia szkolnego	nieustalony
	w odsetkach						
gm. Tczew	4,4	1,7	19,8	31,1	38,4	4,2	0,4
Wieś woj. pom	4,2	1,5	17,6	30,3	41,3	4,5	0,7
Wieś - Polska	4,2	1,9	19,6	28,0	39,7	5,9	0,7
Polska ogółem	9,3	1,6	26,0	30,1	28,0	3,0	2,1

Źródło: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych. Gmina Tczew. Urząd Statystyczny w Gdańsku 2002 r. oraz obliczenia autorów

W gminie Tczew poziom wykształcenia ludności jest niższy niż w Polsce ogółem, ale bardzo zbliżony do średniej na wsi w kraju i woj. pomorskim, tj. najwięcej ludzi - około 40% - posiada wykształcenie podstawowe pełne, wykształcenie zasadnicze ma około 30%, średnie prawie 20%, wyższe - ponad 4%.

6.2. Rynek pracy

Miejsca pracy w gminie, dojazdy i wyjazdy do pracy

Liczbę miejsc pracy w gminie oszacowano na **2150** wg stanu na koniec 2002 roku. W tym samym roku NSP (Narodowy Spis Powszechny) wykazał, że w czerwcu pracowało 3116 mieszkańców gminy. W roku tym nie wzrosło bezrobocie rejestrowane między czerwcem a grudniem, stąd można wnioskować, że liczba miejsc pracy uległa niewielkim zmianom. Z porównania powyższych liczb wynika, że saldo wyjazdów do pracy wynosiło około 1000 osób. Można założyć, że ok. 1200 – 1300 osób wyjeżdżało do pracy poza granicę administracyjną samorządu gminy Tczew, a ok. 250 -350 osób przyjeżdżało do pracy w gminie.

Poniższa tabela podaje cele wyjazdów do pracy z gminy Tczew, porównując je z rokiem 2002. Dane dla 2006 r. należy traktować jako przybliżone. Wyjazdy zmalały o 12 %. Nieco większy był spadek wyjazdów do Tczewa (o 18 %) oraz Gdańska (o 23 %). Wzrosły za to wyjazdy do Pruszcza, i to aż o 45 %, do Gdyni i Sopotu oraz do Starogardu Gdańskiego.

Tab. 10 Pracujący w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie

Cel wyjazdu	2002 r.	2006 r.
Tczew	1009	824
Starogard Gd.	(poniżej 50)	104
Pruszcz Gdański	71	103
Gdańsk	271	208
Gdynia, Sopot	18	56
gmina Pszczółki	8	43
inna gmina sąsiednia	12	28
inna, dalsza gmina lub miasto		60
nie ustalony		42
Razem	1200	1971

Źródła: GUS – Portret terytorialny; dane własne zebrane w Urzędzie Gminy Tczew – 2007r.

Bezrobocie

Do największych problemów gminy jeszcze nie tak dawno bo zaledwie 4 lata wstecz należało bezrobocie, od co najmniej 10 lat systematycznie rosnące (z sezonowymi wahaniami). W końcu marca 2004 r. zarejestrowanych było z obszaru gminy Tczew **1110** bezrobotnych, z czego 52,5% stanowiły kobiety. Na koniec roku 2004 zarejestrowanych było **1075** osób z czego 498 osób stanowili mężczyźni natomiast 577 osób kobiety. Odsetek bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym był podobny, jak w powiecie, a wyższy od wojewódzkiego. Stopa bezrobocia oficjalnie jest podawana tylko dla powiatów i większych jednostek. Według szacunków autorów dla gminy Tczew była ona niższa od powiatowej, ale wyższa od wojewódzkiej i krajowej. Natomiast dwa lata później na koniec roku 2006 zarejestrowanych było **880** osób, z czego 354 to mężczyźni a 526 to kobiety.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców powiatu w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tczewie wg stanu na 29 lutego 2008 wyniosła 6849. W stosunku do miesiąca poprzedniego liczba ta zmniejszyła się o 236 osób tj.o 3,3%. W mieście Tczew, gminie Tczew i gminie Subkowy na dzień 29 lutego 2008 było zarejestrowanych 4097 bezrobotnych, z czego 2522 to kobiety.

Stopa bezrobocia to procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo.

Stopa bezrobocia na koniec roku tj.31.XII.2007 r.

Powiat Tczewski	Województwo pomorskie	Kraj
17,7	10,9	11,4

Źródło: Dane opracowane przez Powiatowy Urząd Pracy

Pracujący wg płci

Płeć	2003	2004	2005	2006
Kobiety	374	386	366	608
Mężczyźni	605	814	991	1363
Ogółem	979	1200	1357	1971

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Bezrobotni zarejestrowani wg płci

Płeć	2003	2004	2005	2006
Kobiety	575	577	524	526
Mężczyźni	532	498	439	354
Ogółem	1107	1075	963	880

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl

Tab. 11 Bezrobocie rejestrowane

	Odsetek bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym		Stopa bezrobocia	
	31. XII. 2004	31.XII 2006	31.XII. 2002	31.XII 2006
Gmina Tczew			22,4	16,2
Powiat tczewski	16,8	11,7	27,4	21,5
Powiat nowodworski (maks.)	26,3	18,5	42,4	33,0
Powiat pucki (min. z ziemskich)	11,5	8,7	20,9	17,6
Woj.. pomorskie	12,8	8,9	21,4	15,3
Polska	12,4	9,4	19,0	14,8

Źródła: GUS www.stat.gov.pl, Bank Danych Regionalnych, obliczenia własne -stopa bezrobocia

6.3. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym poziom bezpieczeństwa Warunki mieszkaniowe

Tab. 12. Zasoby mieszkaniowe i podstawowe mierniki warunków mieszkaniowych w 2006 r.

Przeciętna						
	liczba osób na 1 izbę		powierzchnia użytkowa na 1 osobę w m ²		powierzchnia użytkowa mieszkania m ²	
	2002	2006	2002	2006	2002	2006
Gmina Tczew	1,00	0,99	20,9	23,4	88,7	92,1
Woj. pomorskie ogółem	0,89	0,86	20,0	22,6	66,6	68,25
Woj. pomorskie wieś	0,97	0,95	20,4	221,8	83,0	83,8
Kraj ogółem	0,87	0,84	21,3	23,5	68,4	69,5
Kraj wieś	0,94	0,93	22,2	22,9	84,6	86,6

Źródło: Rocznik Statystyczny woj. Pomorskiego 2003 r., Bank Danych Regionalnych, GUS

Tab. 13 Mieszkania zamieszkałe stale i warunki mieszkaniowe wg własności mieszkania

Typ własności mieszkania	Mieszkania		Izby		Powierzchnia użytkowa		Ludność	
	Liczba	%	Liczba	%	m ²	%	Liczba	%
Ogółem	2875	100	12386	100	264726	100	11690	99,9
Osób fizycznych	2578	89,7	11447	92,4	249348	94,2	10757	91,9
Spółdzielni mieszkaniowych	75	2,6	316	2,6	5067	1,9	338	2,9
Gminy	50	1,7	107	0,8	1878	0,7	165	1,4
TBS	0	0	0	0	0	0	0	0
Zakładowe	160	5,6	472	3,8	78262	3,0	386	3,3
Pozostałych podmiotów	12	0,4	44	0,4	607	0,2	44	0,4

Źródło: Podstawowe informacje ze spisów powszechnych. 2002. Gmina Tczew. US w Gdańsku, Gdańsk 2003

Wskaźniki ilustrujące warunki mieszkaniowe przeciętne dla gminy są zbliżone do średnich dla wsi województwa. W nielicznych mieszkaniach będących np. własnością gminy wskaźniki te są znacznie gorsze.

Występuje typowa dla obszarów wiejskich dominacja mieszkań w zabudowie jednorodzinnej i zagrodowej, będącej własnością osób fizycznych (ponad 94 % powierzchni użytkowej, ponad 92 % liczby mieszkań, zamieszkiwanych przez prawie 92 % ludności).

Tab. 14 Mieszkania oddane do użytku w latach 1998-2006

Lata	Gmina Tczew		Powiat tczewski		Województwo pomorskie		
	Miesz- kania	Powierz- chnia użytkowa m ²	Mieszka- nia	Powierz- chnia użytkowa w m ²	Mieszkania	Powierz- chnia użytkowa m ²	Mieszka- nia- wieś
2002	14	1861	81	10076	28439	7709101	2033
2003	128	17570	536	64061	13840	11476774	5432
2004	50	7366	481	39524	18535	856608	2294
2005	46	6285	359	30636	19841	9534419	2388
2006	50	5534	336	25130	10018	910288	2112
Razem	288	38616	1793	169427	50673	4967999	14259
Średniorocznie:							
w latach: 2002 - 2006	57,6	7723,2	358,6	33885,4	10134,6	993599,8	2851,8

Źródło: Dane Urzędu Gminy, Bank Danych Lokalnych GUS i obliczenia własne autorów

Powszechnym w kraju zjawiskiem są długie cykle budowy, zapewne z powodu niedostatku środków finansowych przy relatywnie do nich wysokich kosztach materiałów, zwłaszcza wykończeniowych oraz wysokie koszty kredytów budowlanych.

W gminie w 2002 r., porównując do 1998 roku polepszyły się warunki mieszkaniowe: zmniejszyła się liczba osób przypadająca na jedną izbę oraz zwiększyła się zarówno wielkość mieszkania jak i powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę. Powierzchnia użytkowa jest nieznacznie większa niż na wsi w województwie pomorskim, ale trochę mniejsza niż dla ogółu wsi w kraju.

W gminie Tczew ponad 60% mieszkań wyposażonych jest w instalacje sanitarne. Jednak tylko w miejscowościach Lubiszewo, Stanisławie, Rokitki, Turze, Damaszką, Wędkowy, Mażewo, Mażewko, Boroszewo, Czarlin, Dąbrówka, Szpegawa i Swarozyn odprowadza się ścieki do kanalizacji sanitarnej, poza tym - do szamb o różnym stopniu szczelności oraz nielicznych oczyszczalni przydomowych.

Usługi publiczne i więzi społeczne

Specyfiką gminy, tak rozległej i zróżnicowanej jest brak na jej terenie gminnego ośrodka kultury. Wśród 26 sołectw prym wiodą Swarozyn, Miłobądz, Turze, Czarlin, Bałdowo, Lubiszewo, Dąbrówka ze Szpegawą, oraz Czatkowy z Tczewskimi Łakami. Siedzibą władz gminy jest miasto Tczew i w nim zlokalizowany jest Urząd Gminy. Jego usytuowanie jest niezbyt korzystne dla dojeżdżających z obszaru gminy wiejskiej do centrum miasta, z dala od dworca kolejowego i autobusowego, właściwie bez parkingu.

Ludność gminy Tczew korzysta z usług podstawowych zlokalizowanych zarówno na terenie gminy jak i w mieście Tczew oraz w Stargardzie Gdańskim.

Na obszarze gminy Tczew, ośrodkami najpełniej wyposażonymi w usługi podstawowe są miejscowości Swaróżyn, Turze i Miłobądz. W miejscowościach tych są: szkoła podstawowa, ośrodek zdrowia, poczta, kościół parafialny i remiza straży pożarnej pełniące również funkcje społeczno-kulturalne.

Jako ośrodek usług podstawowych rysuje się także miejscowość Lubiszewo Tczewskie posiadająca szkołę podstawową, pocztę i kościół parafialny.

Na terenie gminy, w zasadzie we wszystkich miejscowościach liczących ponad 100 mieszkańców znajdują się obiekty handlowe, zaopatrujące ludność w podstawowe produkty codziennego użytku.

Problemem na obszarze gminy Tczew jest dostępność do usług komunikacji zbiorowej, ponieważ ze względu na stan dróg, niektóre miejscowości nie są obsługiwane przez linie autobusowe.

Specyfiką gminy, jako gminy podmiejskiej otaczającej z trzech stron miasto Tczew i pozbawionej swojego centrum, jest korzystanie z usług kultury i życia kulturalnego w Tczewie. Specyfika ta utrudnia animację życia kulturalnego na obszarze gminy. Utrudnia też wykształcenie się zdecydowanego ośrodka więzi społecznych na terenie gminy.

Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Swaróżynie oraz dostępne dla mieszkańców gminy biblioteki zlokalizowane w Szkole Podstawowej w Turzu i Szkole Podstawowej w Miłobądz. Liczba woluminów 43 535 szt. (38 800 wg stat. w 2002r.).

Oceniając życie kulturalne gminy odnotować należy m.in. następujące imprezy cykliczne:

1. Dożynki gminno – parafialne, cyklicznie odbywające się na przemian w parafiach: Lubiszewo, Miłobądz, Swaróżyn, Turze
2. Wielka orkiestra świątecznej pomocy w Miłobądz
3. Festiwal Radości z Dziecięcej Twórczości – FERA
4. Festyny Rodzinne – Dąbrówka, Boroszewo, Turze, Miłobądz, Czarlin
5. Turniej Gmin – zaprzyjaźnione gminy: Tczew, Subkowy, Morzeszczyn, od roku 2008 turniej sołectw
6. Turniej Kół Gospodyń Wiejskich
7. Gminny Turniej Koszykówki
8. Mistrzostwa Samorządowe w piłce siatkowej
9. Gminna Liga Sprawności
10. Gminny Dzień Sportu w organizowany w Damaszcze
11. Turniej wiedzy pożarniczej
12. Konkurs Piękna Wieś

Bezpieczeństwo

Zagrożenia terenu gminy:

Teren gminy jak i miasto Tczew oraz pozostałe gminy w równym stopniu zagrożone są katastrofami drogowymi związanymi z wypadkami szczególnie podczas przewożenia niebezpiecznych ładunków drogą nr 1. Newralgicznych punktów jest bardzo wiele, wynika to z położenia geograficznego gminy Tczew. Ponadto gmina Tczew zagrożona jest katastrofami kolejowymi, szczególnie na węzle kolejowym Zajączkowo.

Policja na obszarze gminy:

Gmina Tczew nie posiada wyodrębnionej komórki organizacyjnej, a obsługiwana jest przez dzielnicowych I Rewiru Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Tczewie. Gmina podzielona jest na trzy rejony dzielnicowych. Etatowo przewidzianych jest 3 dzielnicowych. Rejon gminy w razie potrzeby obsługiwany jest też przez innych dzielnicowych Rewiru I, a ponadto jest patrolowany przez funkcjonariuszy Plutonu Patrolowo – Interwencyjnego.

Dzielnicowi rejonu gminy nie dysponują alkotestem oraz radiotelefonami, w razie potrzeby korzystają z radiotelefonów będących na stanie Komendy. Brak jest uzasadnionej potrzeby tworzenia odrębnej komórki organizacyjnej na potrzeby gminy.

Policja nie prowadzi odrębnej statystyki dla gminy, dane gminy odnotowywane są łącznie z miastem, nie prowadzi się również statystyki wykrywalności przestępstw na terenie gminy.

Bezpieczeństwo przed pożarem

Na terenie gminy znajduje się 9 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym 3 jednostki należą do Krajowego Systemu Ratowniczo- Gaśniczego (Gniszewo, Turze, Miłobądz). Pozostałe jednostki typu „S” posiadające samochody strażackie znajdują się w miejscowościach: Boroszewo, Dalwin, Swarżyn, Rokitki. Jednostki typu „M” nieposiadające wozu bojowego, wyposażone w motopompę zlokalizowane są w Małzewie i Dąbrówce Tczewskiej.

Grupy społeczne wymagające wsparcia

Pewnym, lecz niepełnym źródłem informacji o grupach społecznych wymagających wsparcia, są dane dotyczące pomocy społecznej udzielanej przez gminę, podane w tab. 16. Do największej grupy wymagającej wsparcia, której liczebność nie jest w pełni przez dane tabeli ilustrowana, jest **grupa bezrobotnych bez prawa do zasiłku**, licząca kilkaset osób.

Tab. 15 Pomoc społeczna w r. 2005, 2006 i pierwszym kwartale 2007 r.

Powody przyznania pomocy	2005		2006		I-IV 2007	
	Ilość osób	Ilość osób w rodzinach	Ilość osób	Ilość osób w rodzinach	Ilość osób	Ilość osób w rodzinach
OGÓLNIE	797	3251	1003	3896	1025	3794
ubóstwo	762	3215	946	3763	991	3715
bezdomność	3	6	4	4	5	5
potrzeba ochrony macierzyństwa	28	94	32	138	36	132
bezrobocie	388	1414	487	1774	634	2245
niepełnosprawność	149	548	178	598	139	512
długotrwała choroba	33	117	31	110	14	35
bezzadność w sprawach opiekuńczo wychowawczych (rodziny niepełne lub wielodzietne) i prowadzenia gospodarstwa domowego	140	661	175	773	138	496
alkoholizm	22	69	31	102	20	52
trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	6	6	11	16	2	2

Źródło: Urząd Gminy

6.4. Identyfikacja problemów

Najważniejszymi problemami gminy w sferze społecznej, rozpoznanymi w ramach prac nad planem strategicznym oraz zweryfikowanymi i zaktualizowanymi na spotkaniu w ramach prac nad planem rozwoju lokalnego gminy są:

- 1) Mentalność i świadomość niedostosowana do wymogów współczesności;
- 2) Ciągłe wysoki poziom bezrobocia;
- 3) Trudność podjęcia pracy w wieku dojrzałym;
- 4) Niskie dochody części mieszkańców;
- 5) Niedostatecznie zaspokojone potrzeby rekreacji turystyki i sportu;
- 6) Ograniczony dostęp do dóbr kulturalnych;
- 7) Niedostatek wiedzy i umiejętności potrzebnych w gospodarce rynkowej.

III. ZADANIA ZMIERZAJĄCE DO POPRAWY SYTUACJI GMINY

1.0. Lista zadań (projektów)

Ustalenie ważnych z punktu widzenia społeczności gminy przedsięwzięć nastąpiło w oparciu o decyzje wypracowane w planie strategicznym gminy oraz w trakcie i w wyniku dyskusji warsztatowych pn. „Konsultacje społeczne” przeprowadzonych specjalnie na potrzeby opracowania Planu Rozwoju Lokalnego 2004 – 2006. Wskazówką były też zebrania wiejskie w sołectwach, a także dyskusje na posiedzeniach stałych komisji rady oraz konsultacje społeczne.

Na podstawie diagnozy problemów przeanalizowano szereg zadań (projektów) obejmujących:

1. Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru i w sposobie użytkowania terenu, poprawę warunków i jakości życia mieszkańców, w tym zmiany w strukturze zamieszkania,
2. Rozwój systemu komunikacji i szeroko pojętej infrastruktury,
3. Rozwój bazy oświatowej dostosowanej do standardów UE,
4. Poprawę stanu środowiska naturalnego i kulturowego.

Tab. 16 Lista przedsięwzięć (projektów)

Nazwa przedsięwzięcia	Orientacyjny termin realizacji
Drogi	
Budowa drogi w Czarlinie ul. Spacerowa	2008/2009
Przebudowa dróg w Rokitkach	2010/2013
Przebudowa drogi Turze - Mażewko	2006-2008
Modernizacja drogi w Rokitkach ul. Rokicka i Kasztanowa	2006-2010
Remont drogi w Czarlinie (1,5 km) ul. Klonowa	2012
Utwardzenie nawierzchni odcinków dróg na osiedlach w sołectwach gminy	2007 - 2013
Budowa ścieżki rowerowej Szlak Grzymisława	2008/2010
Oświetlenie miejscowości	2007-2013
Budowa drogi z Turza do Damaszk	2008
Współdziałanie w budowie i remontach dróg, dla których gmina nie jest zarządcą	2008/2013
Budowa chodników oraz ich przebudowa	2008/2013
Budowa drogi w Lubiszewie ul. Spacerowa	2010/2011
Budowa drogi Miłobądz-Świetlikowo	po 2013
Oczyszczalnie, skanalizowanie wsi, wodociągi, stacje uzdatniania wody	
Kanalizacja sołectwa Goszyn	2008/010

Dokumentacja i wykonanie odcinków kanalizacji (Lubiszewo), dokumentacja i wykonanie odcinków wodociągów (Lubiszewo, Rokitki, Turze, Miłobądz), dokumentacja wod-kan. w miejscowości Waćmierek, Gniszewo, Swaróżyn	2007-013
Kanalizacja sołectwa Rukosin	2007-2010
Kanalizacja północnego rejonu gminy wraz z likwidacją oczyszczalni ścieków – etap I (Miłobądz, Malenin, Mieścín, Zajączkowo, Dąbrówka)	2007-2010
j.w. etap II (osiedle Dąbrówka BIS)	2008-2013
j.w. etap III przełączenie Stanisławia, Lubiszewa + Stara Szpęgawa)	2008-2013
Kanalizacja wsi: Gniszewo,	2010
Kanalizacja sołectwa Bałdowo	po 2013
Kanalizacja sołectw Tczewskie Łąki i Czatkowy	2008-2013
Budowa wodociągu w Miłobądzu	2008
Budowa nowego ujęcia wody i drugi etap budowy stacji podwyższania ciśnienia wody w Dąbrówce Tczewskiej	2008/2012
Remont hydroforni w Czarlinie	2010
Remont hydroforni w Szczerbięcinie	2008
Remont i modernizacja oczyszczalni ścieków w Turzu	2008/2009
Budowa nowych wodociągów w sołectwach	2008/2013
Modernizacja wodociągów i kanalizacji sanitarnej w sołectwach	2008/2013
Uzbrajanie terenów wokół węzłów Autostrady A-1	2008-2013
Gospodarka mieszkaniowa	
Budowa lub adaptacja pomieszczeń na mieszkania socjalne	2010-2013
Edukacja, kultura, rekreacja mieszkańców, estetyzacja wsi	
Modernizacja ZKiW w Swaróżynie, budowa nowej stołówki i sal dla Gimnazjum	2008-2011
Modernizacja SP w Miłobądzu	2010-2012
Modernizacja OSP w Gniszewie	2008
Modernizacja świetlicy wiejskiej i OSP w Dalwinie	2008-2009
Modernizacja świetlicy wiejskiej w Śliwinach	2010
Budowa boiska w Gniszewie	2009- 2010
Urządzenie boiska w Dąbrówce	2009-2010
Urządzenie boisk sportowych (Lubiszewo, Bałdowo)	2010-2011
Place zabaw w sołectwach	2005-2013
Remonty świetlic wiejskich	2007-2013
Budowa świetlicy wiejskiej w Tczewskich Łąkach	2008/2009
Budowa świetlic wiejskich	po 2013
Organizacja Gminnego Centrum Sportu i Rekreacji wraz z budową świetlicy wiejskiej w Szpęgawie	2010–2013
Budowa boiska w Lubiszewie	2009-2013

Budowa boiska w Turzu	
Turystyka, rekreacja	
Publikacja turystyczna (informator, przewodnik) i jej promocja	Co roku
Urządzenie dróg turystycznych i miejsc atrakcyjnych krajoznawczo (urządzenie parkingów i zatok postojowych, tablice informacyjne i mapy przydrożne, oznakowanie obiektów, dojeżdż i dojazdów do nich): Dąbrówka, Lubiszewo, Stanisławie, Swaróżyn, Szpęgawa, Turze)	2007-2013
Urządzenie miejsc wypoczynku nad jeziorami: Damaszk plus park	2009-2010
Urządzenie miejsca wypoczynku w Swaróżynie nad stawem w centrum wsi	2010-2012
Udział w ponadlokalnych przedsięwzięciach budowy szlaków rowerowych (Nadwiślańskiego i Europejskiej Trasy Rowerowej)	Sukcesywnie od 2008
Budowa gminnych ścieżek rowerowych	po 2007
Wspieranie <i>po uchwaleniu ustawy o PPP</i> prywatnych inwestycji: - rekreacyjno-turystycznych, np. w Bałdowie/Knybawie, Maleninie (powiększenie terenów golfowych, obiekty wykorzystujące szczególne atrakcje: sady, stare szlaki komunikacyjne, Wisła),	Zasadniczo po 2007
Inne społeczne i administracja	
Udział w projekcie „Pomorska sieć szerokopasmowa”	2008-2013
Zakup samochodu, zakup dla jednostek OSP	2007-2013
Unowocześnienie budynku Urzędu Gminy i przystosowanie go do standardów pracy w celu sprawniejszej obsługi klientów i mieszkańców gminy.	2007-2009
Zakup autokaru	2011

2.0. Lista zadań (projektów) według hierarchii ważności

Dla ustalenia hierarchii ważności projektów dokonano ich oceny ze względu na wyróżnione kryteria oceny. Jako najistotniejsze z tego punktu widzenia wzięto pod uwagę kryteria wyrażające **zasadność potrzeby** realizacji przedsięwzięcia:

- a) Stopień realizacji celów strategii (duży, średni, mały,)
- b) Skala oddziaływania /efektów (np. liczba obsługiwanych mieszkańców)
- c) Warunkowanie możliwości realizacji innych przedsięwzięć

Jako pomocnicze kryteria uwzględniono także ocenę pod względem stopnia tzw. **wykonalności**, czyli głównie:

- a) Zaawansowanie formalne dokumentacji i zgodność z prawem lokalnym,
- b) Bariery, wątpliwości, istniejące kategorie ryzyka,
- c) Udział kosztowy w programie (% jaki koszt przedsięwzięcia stanowi w stosunku do średniego poziomu nakładów rocznych – wyraża skalę „obciążenia” i braku elastyczności finansowej),
- d) Możliwość uzyskania środków na wkład własny poza budżetem gminy.

W wyniku ww. oceny uzyskano 3 grupy ważności projektów:

I-szą grupę tworzą przedsięwzięcia:

- Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Turzu,
- Kompleksowy program gospodarki ściekowej gminy Tczew,
- Dokończenie budowy hali sportowej w Dąbrówce,
- Budowa świetlicy wiejskiej w Tczewskich Łąkach.

Do II-giej kategorii ważności zakwalifikowane zostały takie inwestycje, jak:

- Budowa drogi Rokitki,
- Unowocześnienie budynku Urzędu Gminy i dostosowanie go do standardu celem lepszej obsługi petenta,
- Przebudowa drogi powiatowej Wędkowy – Swaróżyn,
- Przebudowa drogi w Czarlinie ul. Spacerowa,
- Rozbudowa i modernizacja ZKiW w Swaróżynie,
- Budowa sieci wodociągowej Lubiszewo ul. Leśna i Sambora,
- Rozbudowa stacji uzdatniania wody w Szczerbięcinie,
- Budowa sieci kanalizacyjnej Damaszk – Turze,
- Budowa sieci kanalizacyjnej w Goszynie i Bałdowie,
- Przebudowa mostków, w tym w Knybawie,
- Urządzenie wybranych dróg turystycznych i atrakcyjnych krajoznawczo miejsc (urządzenie zatok postojowych i parkingów, tablice informacyjne i mapy, oznakowanie obiektów, dojeżdż i dojazdów do nich): Dąbrówka, Lubiszewo, Stanisławie, Swaróżyn, Szpegawa, Turze),
- Urządzenie miejsca wypoczynku w Swaróżynie nad stawem w centrum wsi,
- Urządzanie placów zabaw,
- Zakupy dla jednostek pożarniczych,
- Modernizacja remiz i świetlic,
- Budowa boiska sportowego i urządzenia placu zabaw w Szczerbięcinie,
- Udział w projekcie „Pomorska sieć szerokopasmowa”.

III kategoria określa zadania, które w większej części realizowane będą po roku 2010.

- Budowa sieci kanalizacyjnej w Tczewskich Łąkach,
- Urządzanie miejsc wypoczynku – park Turze,
- Budowa nowych nitek wodociągów,
- Budowa nawierzchni dróg gminnych,
- Budowa dróg w Rokitkach, Swaróżynie, Śliwinach, Bałdowie,
- Budowa drogi Miłobądz-Świetlikowo
- Przebudowa obiektów mostowych,
- Budowa świetlic wiejskich

- Udział w ponadlokalnych przedsięwzięciach budowy szlaków rowerowych (Nadwiślańskiego i Europejskiej Trasy Rowerowej),
- Remont drogi w Czarlinie (1,5 km),
- Modernizacja dróg i budowa nowych w osiedlach mieszkaniowych,
- Budowa systemu gminnych ścieżek rowerowych,
- Skanalizowanie wsi, Gnieszewo, Rukosin, Goszyn, Śliwiny,
- Dalsze elementy programu odnowy wsi (w miejscowościach o wysokim poziomie aktywności społecznej, atrakcyjności turystycznej i rezydencjonalnej),
- Kontynuacja prac nad organizacją i pełnym wyposażeniem Gminnego Centrum Kultury połączone z budową nowego obiektu (kompleksu) centrum administracyjno - społecznego gminy w Szpęgawie,
- Urządzanie boisk sportowych,
- Budowa sieci kanalizacyjnych, modernizacja ujęć wodnych,
- Kompleksowe uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą w Stanisławiu,
- Kompleksowe uzbrojenie pod działalność gospodarczą terenów w rejonie węzła autostrady w Swarżynie i Waćmierku,
- Kanalizacja północnego rejonu gminy (II etap – osiedle Dąbrówka BIS),
- Wspólna budowa dróg, chodników, innej infrastruktury,
- Kompleksowe uzbrojenie pod budownictwo mieszkaniowe nowych terenów osiedli podmiejskich: Bałdowo, Dąbrówka, Lubiszewo, Rokitki, Stanisławie,
- Wspieranie innych inwestycji służących zabezpieczeniu potrzeb mieszkańców np.
 - rekreacyjno - turystycznych w Bałdowie, Knybawie, Lubiszewie obiekty wykorzystujące szczególne atrakcje jak: sanktuaria, kościoły, stare szlaki komunikacyjne, Wisła,
 - w obsłudze rolnictwa, np. centrum logistyczno - handlowe itp.

IV. PODSTAWOWE INFORMACJE O PROJEKTACH I ZADANIACH

Przyjęte do realizacji przez Zespół Zadaniowy Gminy d/s. Planu Rozwoju Lokalnego kluczowe projekty – przedsięwzięcia lub zadania inwestycyjne i (rządziej) organizacyjne scharakteryzowane są w układzie tabelarycznym jak niżej.

Ponadto uwzględniono podział projektów i zadań wg okresów realizacji, a więc w pierwszej kolejności przedstawiono:

(a) projekty lub zadania inwestycyjne planowane do realizacji w okresie lat 2007-2010, a następnie (b) projekty lub zadania długoterminowe – przewidywane do realizacji w latach następnego okresu programowania Unii Europejskiej tj. 2010 -2013 oraz dalej.

Opis każdego projektu obejmuje

1. Nazwa i lokalizacja działania
2. Okres (lata) realizacji – na podstawie przyjętej kolejności
3. Nakłady do poniesienia ogółem
4. Zgodność z dokumentami prawa lokalnego, w szczególności obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego
5. Etapy działania i przewidywany czas (harmonogram) realizacji
6. Oczekiwane rezultaty działań (w rozumieniu tego pojęcia ściśle wg. słownika dziedziny pomocy i polityki strukturalnej UE)
7. Instytucje i podmioty, które powinny uczestniczyć we wdrażaniu projektu

Dla pełniejszego zrozumienia istoty działań zalecane jest zapoznanie się z rozdziałem poprzednim (3.2. Lista zadań (projektów) według hierarchii ważności), a także dwoma następnymi tj.

Projekty lub zadania inwestycyjne planowane do realizacji w okresie lat 2006-2010

Tab. 17

Nazwa i lokalizacja działania	Okres / kolejność realizacji	Nakłady do poniesienia	Etap działania	Oczekiwane rezultaty	Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu
Drogi					
Budowa drogi w Rokitkach od ul. Skarszewskiej	2006-2010	8.402. 860	całość	- poprawa warunków życia - zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza - przedłużenie żywotności pojazdów - skrócenie czasu przejazdu - oszczędność kosztów przejazdu	Mieszkańcy, miejscowi przedsiębiorcy,
Przebudowa drogi w Czarlinie ul. Spacerowa	2007-2009	470.000	całość	- poprawa warunków życia i bezpieczeństwa mieszkańców - zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza - przedłużenie żywotności pojazdów - skrócenie czasu przejazdu - oszczędność kosztów przejazdu	Mieszkańcy, miejscowi przedsiębiorcy
Utwardzenie drogi Turze - Damaszk	2007 - 2008	100 000	całość	j.w.	Mieszkańcy
Przebudowa drogi Turze - Małzewko	2006-2008	200 000	całość	j.w.	Mieszkańcy
Oświetlenie miejscowości	2007- 2010	100 000	całość	- poprawa warunków życia i bezpieczeństwa	Mieszkańcy

Skanalizowanie wsi					
Kompleksowy program gospodarki ściekowej gminy Tczew.	2005-2011	19.626.258	całość	- uporządkowanie gospodarki ściekowej w rejonie gminy północnej - ochrona środowiska - poprawa zaopatrzenia w wodę	Mieszkańcy gminy, WFOŚ, Fundusz Spółności RPO OiŚ
Kanalizacja. Projekt uzupełniający	2007-2010	5.000.000	całość	- zmniejszenie ładunku ścieków odprowadzanych do środowiska - skala obsługi obszarów (tzw. liczba mieszkańców równoważnych) - oszczędność kosztów eksploatacji i zmniejszenie opłat za odprowadzanie i unieszkodliwianie ścieków	Mieszkańcy, RPO, WFOŚ
Kanalizacja (Rukosin)	2007-2012	1.500.000	całość		Mieszkańcy, miejscowi przedsiębiorcy, WFOŚi GW
Uzbrajanie terenów przemysłowych w tym budowa sieci wod. - kan. W obrębie Swarozyna i Waćmierka. Uzbrajanie terenów przemysłowych w obrębie zjazdu w Stanisławiu	2007-2011	7.500.000	całość		Mieszkańcy, miejsc. przedsiębiorcy, WFOŚi GW
Budowa sieci kanalizacyjnej Damaszk - Turze	2007-2008	200.000	całość	Ochrona środowiska	Mieszkańcy
Budowa sieci kanalizacyjnej w Goszynie	2007-2011	700.000	całość	- zmniejszenie ładunku	Mieszkańcy, miejsc.
Gospodarka mieszkaniowa					
Edukacja, kultura, rekreacja, estetyzacja					
Budowa świetlicy w Tczewskich Łąkach	2006-2009	404 850	całość	- wzrost trwałości obiektu	PROW

Rozbudowa i modernizacja ZKiW w Swarzędynie /budowa stołówki, hal lekcyjnych z zapleczem sanitarnym/.	2008 - 2010	2.750.0000	całość	- wzrost liczby młodzieży korzystającej z urządzeń i sprzętu, przeniesienie klas gimnazjum do placówki macierzystej, lepsza organizacja, mniej przewożonych dzieci, lepsze zarządzanie jednostką
Budowa sali gimnastycznej wraz z kompleksem boisk w Dąbrówce	2004 - 2008	4.814.084	całość	- wzrost liczby młodzieży korzystającej z urządzeń i sprzętu
System stypendialny dla młodzieży	2008	10.000	sukcesywnie	- wzrost liczby młodzieży korzystającej z edukacji ponadgimnazjalnej
Modernizacja OSP w Gniszewie	2008	60 000	sukcesywnie	- wzrost liczby młodzieży korzystającej z pomocy OSP, wspólne zainteresowania, nauka
Urządzanie miejsc wypoczynku- staw-centrum Swarzędzyna	2006-2013	1.200.000		- wzrost liczby osób korzystających z obiektów rekreacyjnych, wypoczynek - wzrost liczby turystów, wzrost liczby osób korzystających z wypoczynku
Urządzanie miejsc wypoczynku- park Turze	2006-2011	800 000	całość	- wzrost ilości uprawianych dyscyplin sportowych - poprawa wyposażenia obszaru gminy w infrastrukturę sportową
Budowa boiska sportowego i urządzenie placu zabaw przy świetlicy w Szczerbiciemnie	2009 - 2010	250.000	całość	
Urządzenie boiska w Gniszewie	2009	250 000	całość	
Urządzenie boisk sportowych (Lubiszewo, Turze)	2006-2011	200 000	całość	
Place zabaw w sołectwach	2007-2010	150 000	całość	- wzrost liczby osób korzystających z obiektów i rekreacyjnych
Remonty świetlic wiejskich	2007 - 2010	200 000	całość	j. w.

Turystyka, rekreacja					
Publikacja turystyczna (informator, przewodnik)	2009	10 000	całość	- wzrost liczby osób korzystających z obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz turystów, - poprawa wyposażenia obszaru gminy w infrastrukturę turystyczną i jej atrakcyjności,	PROT, miejsc. przedsiębiorcy Miejsc. przedsiębiorcy, mieszkańcy
Urządzenie dróg turystycznych i miejsc atrakcyjnych krajoznawczo (urządzenie parkingów i zatok postojowych, tablice, mapy, oznakowanie obiektów, dojeżdż i dojazdów do nich) (Turze, Szpegawa, Dąbrówka, Swarżyn, Lubiszewo)	2007-2010	100 000			
Budowa ciągu pieszo – rowerowego Grzymisława	2008-2010	2.743.300	całość	Jw.	Miejsc. przedsiębiorcy
Rozpoczęcie budowy kompleksu sportowo rekreacyjnego w Szpegawie	Po roku 2010	3.000.000	całość	- wzrost liczby osób korzystających z obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz turystów, - poprawa wyposażenia obszaru gminy w infrastrukturę turystyczną i jej atrakcyjności,	Miejsc. przedsiębiorcy, mieszkańców, RPO Urząd Marszałkowski, PROT, PTTK
Udział w ponadlokalnych przedsięwzięciach budowy szlaków rowerowych („Nadwiślańskiego” i Europejskiej Trasy Rowerowej)	Sukcesywnie		Etap ! sukcesywnie		
Inne społeczne i administracja					
Unowocześnienie funkcjonowania budynku Urzędu Gminy i dostosowanie go do standardów celem lepszej obsługi klientów	2007-2008	400. 000	całość	- poprawa warunków bezpieczeństwa i pracy w Urzędzie Gminy, - wzrost dostępności dla osób niepełnosprawnych z zachowaniem przepisów bhp,	EFS

(b) Projekty lub zadania długoterminowe – przewidywane do realizacji w latach następnego okresu programowania Unii Europejskiej tj. po roku 2010

Tab. 18

Nazwa i lokalizacja działania	Okres / kolejność realizacji	Etap działania	Szac. nakłady do poniesienia
Modernizacja dróg w Rokitkach	po 2010	całość	ok.2.300.000
Remont drogi w Czarlinie (1,5 km)	po 2010	całość	ok.800.000
Utwardzenie odcinków dróg w kolejnych sołectwach	po 2010	całość	ok. 500.000 / rok
Modernizacja dróg i budowa ciągów pieszych w innych sołectwach	po 2010	całość	1.500.000
Skanalizowanie wsi			
Uzupełnienia budowy kanalizacji po realizacji zadania kanalizacja części północnej	po 2010		6.000.000
Budowa kanalizacji w Czatkowach	po 2011		1.500.000
Rukosin	po 2010	całość	1.500.000
Gnieszewo, Śliwiny	po 2010	Jw.	2.500.000
Budowa kanalizacji Bałdowo i Knybawa	po 2013	Jw.	
Budowa odcinków kanalizacji na osiedlach	po 2010		2.000.000
Dokończenie budowy mniejszych odcinków		Dok.	2 000 000
Kompleksowe uzbrojenie terenów:			
Kompleksowe uzbrojenie pod działalność gospodarczą terenów:	po 2010	etapami	Koszty rządu 3.000.000
Wodociągi			
Budowa wodociągów w gminie Tczew	po 2010	etapami	1.500.000
Edukacja, kultura, estetyzacja			
Dalsze elementy programu odnowy wsi (w miejscowościach o wysokim poziomie aktywności społecznej, atrakcyjności turystycznej i rezydencjonalnej)	po 2010	II etap	2.500 000
Place zabaw w kolejnych sołectwach		II etap	200.000
Rozbudowa i modernizacja SP w Miłobądku	po 2010	całość	1.200.000
Modernizacja świetlic w gminie	po 2010	całość	400.000
Turystyka, sport, rekreacja			
Udział w ponadlokalnych przedsięwzięciach budowy szlaków rowerowych („Nadwiślańskiego” i Europejskiej Trasy Rowerowej)	Sukcesywnie	II etap	150.000
Budowa gminnych ścieżek rowerowych	po 2011	całość	120 000

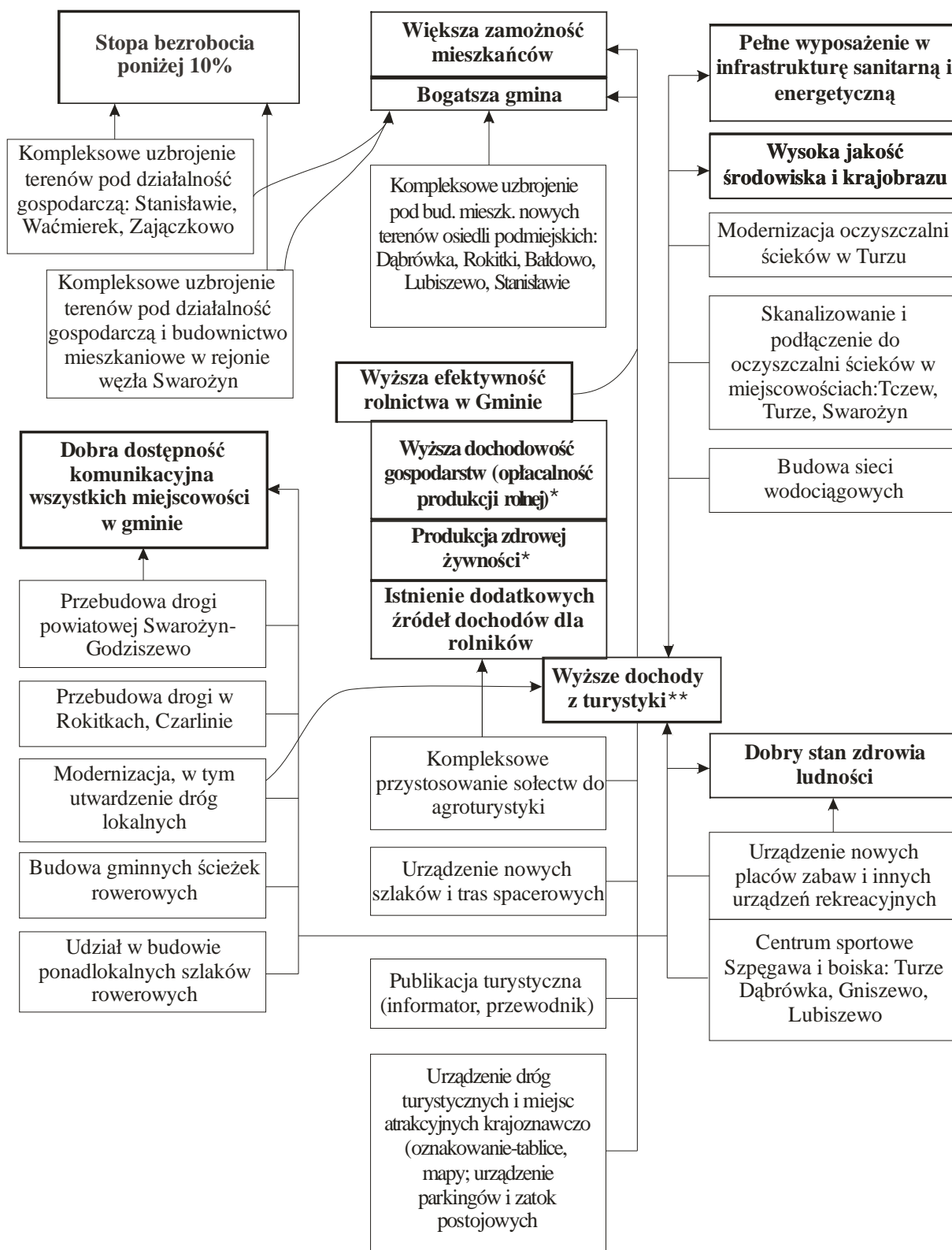
V. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY

Przewidywane do realizacji i dofinansowania ze środków strukturalnych w latach 2007 - 2013 projekty nie tylko mają swe miejsce w strategii rozwoju gminy ale też ściśle są powiązane z innymi działaniami gminy zmierzającymi do osiągnięcia wyznaczonych w strategii celów.

Ilustrują to następujące wykresy zależności:

*Nie prezentowany na spotkaniu, a zawarty w strategii cel wspomagający osiągnięcie innych celów

* Cele te wymagają sformułowania przedsięwzięć przyczyniających się do ich osiągnięcia

** Cel pośredni nie prezentowany na spotkaniu, ale zawarty w strategii

VI. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO

Stopień osiągania celów Strategii RL będzie kontrolowany głównie przez wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania określone dla podstawowych typów projektów, na które składa się Strategia.

Analizowany i oceniany będzie także stopień zgodności (możliwości uzyskania efektu synergii)

z rezultatami spodziewanymi w wyniku działań w ramach programu wojewódzkiego i krajowego, umieszczonych w RPO województwa pomorskiego.

Strategia dotyczy działań kontraktowanych w latach 2007-2013, których realizacja trwać może jeszcze w ciągu następnych trzech lat (n+3) i wtedy też dopiero zakończone mogą być niektóre z nich, np. w postaci oddanych do eksploatacji obiektów. Ze względu na to, że w większości planowane przedsięwzięcia nie są zbyt złożone, zakłada się, że efekty bezpośrednie (produkty) pojawią się jednak nie później niż w 2010 roku. Wyjątkiem może być budowa obiektów systemu sanitacyjnego północnej części gminy (kanalizacja 4 miejscowości), ale także budowa dróg zarówno będących w zarządzie powiatu jak i gminy: droga w Rokitkach, Czarlinie, Wędkowach czy też zagospodarowanie terenów pod kulturę i sport, w tym centrum sportowego w sołectwie Szpegawa.

SIEĆ DROGOWA

Tab. 19 Planowane produkty – długość w km

Rodzaj projektu	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Razem
Zmodernizowane odcinki dróg.	1	2	2	2	2	1	10
Wybudowane ciągi pieszo – rowerowe.	1	2	2	3	3	2	13

Uwaga: przewiduje się finansowanie w projekcie wspólnym ze Starostwem Powiatowym w Tczewie ok.4,8 km ciągów pieszo - rowerowych w miejscowości Wędkowy, ok. 6,4 km w ramach współpracy z Gminą Miasta Tczew, ok. 2 km w ramach współpracy z Urzędem Marszałkowskim w Gdańsku.

RPO (Regionalny Program Operacyjny)

Planowane rezultaty:

- bezpieczeństwo mieszkańców,
- zmniejszenie emisji spalin do powietrza,
- przedłużenie żywotności pojazdów,
- skrócenie czasu przejazdu,
- oszczędność kosztów przejazdu.

Planowane oddziaływanie:

- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- poprawa warunków życia (lepsza dostępność miejsc pracy i usług, w tym - do usług zdrowotnych i edukacyjnych),
- wzrost dostępności i atrakcyjności terenów dla turystów i przeznaczonych na infrastrukturę turystyczną,
- przyciągnięcie inwestorów,
- rozwój przedsiębiorczości i nowe miejsca pracy.

BUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ

Tab. 20 Planowane produkty – liczba obiektów oddanych do eksploatacji

Rodzaj projektu	2009	2010	2011	2012	2013	Razem
Kanalizacja miejscowości gm. Tczew		1	1	1	2	5
Kompleksowy program gospodarki ściekowej Gminy Tczew	2	1	1	1		5
Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Turzu	1					1

Planowane rezultaty:

- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska,
- skala obsługiwanych obszarów (tzw. liczba mieszkańców równoważnych),
- oszczędność kosztów eksploatacji i zmniejszenie opłat za odprowadzanie ścieków.

Planowane oddziaływania:

- poprawa komfortu i warunków zamieszkania,
- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- wzrost atrakcyjności terenów przeznaczonych pod infrastrukturę turystyczną,
- przyciągnięcie inwestorów,
- rozwój przedsiębiorczości i nowe miejsca pracy,
- zmniejszenie eutrofizacji jezior.

PROJEKTY W SFERZE EDUKACJI I KULTURY

Tab. 21 Planowane produkty

Rodzaj projektu	2008	2009	2010	2011	2012	Razem
Urządzanie boisk sportowych		1	1	1	1	4
Budowa sali gimnastycznej w Dąbrówce wraz z kompleksem boisk	1					1
Rozbudowa i modernizacja ZKiW w Swarzędzie (budowa stołówki, hal lekcyjnych z zapleczem sanitarnym)			1			1
Budowa kompleksu sportowego i rekreacyjnego w Szpegawie					1	1

Planowane rezultaty:

- poprawa funkcjonalności w eksploatacji obiektów,
- wzrost liczby młodzieży korzystającej z edukacji,
- wzrost liczby młodzieży korzystającej z urządzeń i sprzętu specjalistycznego, w tym ułatwiającego dostęp do informacji,
- wzrost zasobów informacyjnych oraz liczby korzystających z nich osób.

Planowane oddziaływania:

- poprawa komfortu i warunków pracy i nauczania,
- wzrost poziomu wykształcenia i umiejętności uczniów,
- nowe miejsca pracy,
- wzrost atrakcyjności obszaru gminy dla zamieszkania i turystyki.

PROJEKTY W SFERZE TURYSTYKI I REKREACJI

Tab. 22 Planowane produkty – liczba uruchomionych/wdrożonych przedsięwzięć

Rodzaj projektu	2008	2009	2010	2011	2012	Razem
Budowa świetlicy w Tczewskich Łąkach		1				1
Budowa boiska sportowego i urządzenie placu zabaw przy świetlicy w Szczerbięcinie		1				1
Urządzenie miejsc wypoczynku - Staw Swaróżyn - centrum wsi				1		1
Urządzenie miejsc wypoczynku – park w Turzu			1			1
Urządzenie placów zabaw	2	2	3	2	2	13

Planowane rezultaty:

- wzrost liczby osób korzystających z obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz turystów,
- różnorodność w uprawianych dyscyplinach sportowych,
- poprawa wyposażenia obszaru gminy w infrastrukturę turystyczną i wzrost jej atrakcyjności.

Planowane oddziaływania:

- wzrost ruchu turystycznego,
- podniesienie sprawności fizycznej i stanu zdrowia mieszkańców,
- przyciągnięcie inwestorów.

PROJEKTY W SFERZE ORGANIZACJI ŻYCIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO

Tab. 23 Planowane produkty

Rodzaj projektu	2008	2009	2010	2011	2012	Razem
Budowa domów mieszkalnych i socjalnych			1			1
Zakup jednostek gaśniczo – ratowniczych dla OSP, autokaru dla ZEAS-u w celu transportu dzieci i młodzieży	2	1		1	1	5

Planowane rezultaty:

- poprawa warunków bezpieczeństwa na terenie Gminy Tczew,
- podniesienie sprawności działania OSP,
- wzrost liczby osób angażujących się w sprawy wspólnoty samorządowej,
- powiększenie zakresu / dziedzin, w których można angażować się na rzecz wspólnoty.

Planowane oddziaływania:

- wzrost liczby osób zadowolonych z usług instytucji samorządowych,
- wyższy stan rozwoju aktywności społecznej, kulturalnej i gospodarczej,
- wzrost poziomu wykształcenia i umiejętności mieszkańców,
- wzrost atrakcyjności obszaru gminy dla zamieszkania i turystyki,
- przyciągnięcie inwestorów.

VII. PLAN FINANSOWY NA LATA 2007– 2013

Plan finansowy na lata 2007 – 2013 wskazujący źródła finansowania strategii rozwoju lokalnego zawiera opracowana tabela pn. Wieloletni Plan Inwestycyjny.

Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Tczew na lata 2007 – 2013											
Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji zadania	Łączne nakłady finansowe (zł)	Budżet gminy (zł)	Budżet państwa (zł)	Fundusze unijne	Inne środki krajowe	Źródła pozyskiwania funduszy (uwagi)	Dotychczas poniesione nakłady (zł)	Uwagi i założenia do budżetu 2008 r.	Przewidywany termin zakończenia robót
I. Gospodarka wodno – ściekowa											
1.Oczyszczalnie ścieków											
	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Swarzędzie	2005-2007	2.129.313,00	729.313,00	1.400.000,00	-	-	WFOŚ	Całość	Brak	IV kw. 2007
	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Turzu	2007-2009	4.000.000,00	1.200.000,00	2.800.000,00	-	-	WFOŚ	119.500,00	1.800.000,00	IV kw.2009
2. Kanalizacja											
	Kompleksowy program gospodarki ściekowej Gminy Tczew	2005 – 2011	21.403.602,00	7.442.448,00		13.961.154,00		FS PO IiŚ/WFOŚ	458.500,00	501.030,00	IV kw.2011
	Kompleksowy program gospodarki Ściekowej Gminy Tczew – projekt uzupełniający	2007 – 2010	7.281.259,00	2.756.312,00		4.524.947,00		RPO	27.000,00	213.763,00	
	Budowa sieci kanalizacyjnej Damaszk-Turze	2007 – 2008	197.500,00	197.500,00					17.500,00	Brak	II kw.2008
	Uzbrajanie terenów przemysłowych w tym budowa sieci wodno – kanalizacyjnych w obrębie Swarzędza i Waćmierka	2007 – 2011	2.500.000,00	375.000,00		2.125.000,00		RPO	59.780,00		

Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Tczew na lata 2007 – 2013											
Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji zadania	Łączne nakłady finansowe (zł)	Budżet gminy (zł)	Budżet państwa (zł)	Fundusze unijne	Inne środki krajowe	Źródła pozyskiwania funduszy (uwagi)	Dotychczas poniesione nakłady (zł)	Uwagi i założenia do budżetu 2008 r.	Przewidywany termin zakończenia robót
I. Gospodarka wodno – ściekowa											
1.Oczyszczalnie ścieków											
	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Swarozynie	2005-2007	2.129.313,00	729.313,00	1.400.000,00	-	-	WFOŚ	Całość	Brak	IV kw. 2007
	Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Turzu	2007-2009	4.000.000,00	1.200.000,00	2.800.000,00	-	-	WFOŚ	119.500,00	1.800.000,00	IV kw.2009
2. Kanalizacja											
	Kompleksowy program gospodarki ściekowej Gminy Tczew	2005 – 2011	21.403.602,00	7.442.448,00		13.961.154,00		FS PO liŚ/WFOŚ	458.500,00	501.030,00	IV kw.2011
	Kompleksowy program gospodarki Ściekowej Gminy Tczew – projekt uzupełniający	2007 – 2010	7.281.259,00	2.756.312,00		4.524.947,00		RPO	27.000,00	213.763,00	
	Budowa sieci kanalizacyjnej Damaszk-Turze	2007 – 2008	197.500,00	197.500,00					17.500,00	Brak	II kw.2008

	Uzbrajanie terenów przemysłowych w tym budowa sieci wodno – kanalizacyjnych w obrębie Swarzędzyna i Waćmierka	2007 – 2011	2.500.000,00	375.000,00		2.125.000,00		RPO	59.780,00		
	Uzbrajania terenów przemysłowych w obrębie Stanisławia	2008 – 2013	5.000.000,00	750.000,00		4.250.000,00		RPO			
	Budowa sieci kanalizacyjnej w Goszynie	2007 – 2011	700.000,00	250.000,00		450.000,00		PROW	30.000,00		
	Budowa sieci kanalizacyjnej w Bałdowie i Knybawie	Po roku 2013	6.500.000,00	1.900.000,00		4.600.000,00		FS PO IIŚ			
	Budowa sieci kanalizacyjnej Gnieszewo – Śliwiny	2007 – 2013	2.500.000,00	750.000,00		1.850.000,00		WFOŚ			
	Budowa sieci kanalizacyjnej w Czatkowach	2010 – 2013	1.500.000,00	350.000,00	1.000.000,00 zł		150.000,00	WFOŚ	30.000,00		

Budowa krótkich odcinków sieci dla potrzeb mieszkańców nowo powstających osiedli w sołectwach w/g możliwości finansowych gminy przeznaczonych środków finansowych na ten cel w rocznym planie finansowym	2007 – 2013	3.000.000,00	1.200.000,00	1.650.000,00		150.000,00	WFOŚ/PROW			
3. Wodociągi										
Budowa sieci wodociągowej Lubiszewo, ul. Leśna i Sambora	2007 – 2008	350.000,00	175.000,00			175.000,00	PROW		125.000,00	
Budowa sieci wodociągowej w Miłobądku, ul. Kolejowa	2008	150.000,00					PROW		150.000,00	
Budowa sieci wodociągowej w Stanisławiu i Lubiszewie	2008 – 2010	320.000,00	200.000,00			120.000,00	PROW		30.000	
Uzbrajanie terenów mieszkalnych w wodociąg w sołectwach, w których zmieniono przekształcenie gruntów w miarę posiadania środków na inwestycje	2007 – 2013	2.000.000,00	1.200.000,00							
4.Zabezpieczenie dostawy wody										
Modernizacja stacji uzdatniania wody w Szczerbicy	2008	100.000,00	100.000,00							

	Budowa ujęcia wody w Dąbrówce wraz ze stacją uzdatniania wody i budową 2 zbiornika podwyższania ciśnienia	2009 – 2012	1.800.000,00	800.000,00	1.000.000,00			WFOŚ			
	Rozbudowa stacji uzdatniania wody (hydrofornie) wg planu modernizacji ujęć wodnych	2007 – 2013	1.000.000,00	800.000,00							
II. Drogi będące w zarządzie województwa, powiatu i gminy.											
	Przebudowa drogi Rokitki ul.Tczewska i Kasztanowa	2006 – 2010	8.402.860,00	1.245.000,00	1.290.000,00	7.055.000,00		RPO	92.860,00	10.000,00	II kw. 2010
	Przebudowa dróg powiatowych nr,nr2714G, 2713G (Swarożyn – Godziszewo) – etap 1	2008 – 2009	Dofinansowanie do zadania 2.490.500,00	2.490.500,00				RPO		128.000 zł	Pozostałe środki budżet 2009
	Zadanie jak wyżej – etap 2	2011 – 2013	Dofinansowanie do zadania 1.500.000 ,00	1.500.000,00							
	Przebudowa drogi wojewódzkiej 224 Tczew-Stanisławie-Turze	2009 – 2010	Dofinansowanie 500.000,00	500.000,00				RPO			
	Przebudowa drogi w Czarlinie ul.Spacerowa	2007 – 2010	470.000,00	470.000,00					40.000,00	100.000,00	
	Przebudowa drogi do Czatków	2010 – 2011	Dofinansowanie 500.000 ,00	500.000,00				RPO			

	Przebudowa drogi Małzewo - Goszyn	2007 – 2009	Dofinansowanie 200.000 ,00	200.000,00				RPO	100.000,000	100.000,00	
	Przebudowa drogi do Tczewskich Łąk	2011 – 2012	Dofinansowanie 500.000 ,00	500.000,00				RPO			
	Przebudowa drogi do Bałdowa	2011 – 2013	Dofinansowanie 500.000 ,00	500.000,00				RPO			
	Przebudowa nawierzchni chodników	2007 – 2013	1.000.000,00	950.000,00	50.000,00						
	Utwardzanie nawierzchni dróg w sołectwach	2007 – 2013	1.500.000,00	1.200.000,00	200.000,00		100.000,00		50.000,00	200.000,00	
	Budowa nowych dróg i chodników	2007 – 2013	1.500.000,00	1.200.000,00			300.000,00				
	Przebudowa mostku w Knybawie	2005 – 2008	374.400,00	37.400,00					24.400,00		
	Budowa dróg osiedlowych w Swaróżynie	2009 – 2013	2.000.000,00	2.000.000,00							
	Budowa ul. Leśnej w Rokitkach	2007 – 2013	1.000.000,00						29.000,00		
	Budowa ulicy Spacerowej w Lubiszewie	2009 – 2010	300.000,00								
	Budowa ul. Kwiatowej w Rokitkach	2007 – 2013	2.200.000,00						86.000,00		
	Przebudowa pozostałych obiektów mostowych	2008 – 2013	2.800.000,00	2.800.000,00					32.818,00		

III. Edukacja; Kultura; Rekreacja; Sport											
Budowa sali gimnastycznej wraz z kompleksem boisk w Dąbrowce	2004 – 2008	4.814.084,00	3.814.084,00	1.000.000,00				FRKF	73.710,00	1.740.000,00	IV kw.2008
Rozbudowa i modernizacja ZK i W w Swarzędzie /budowa stołówki, hal lekcyjnych z zapleczem sanitarnym/	2008 – 2010	2.750.000,00	1.500.000,00	50.000,00	1.200.000,00			RPO		60.000,00	
Budowa kompleksu sportowego i rekreacyjnego w Szpęgawie wraz z budową świetlicy wiejskiej	2009 – 2013	3.000.000,00	1.000.000,00		2.000.000,00			RPO/PROW			
Urządzenie boiska sportowego w Bałdowie	2012	250.000,00	50.000,00			200.000,00					
Urządzenie boiska sportowego w Lubiszewie	2010	140.000,00	140.000,00								
Urządzenie boiska sportowego w Turzu	2011	250.000,00	50.000,00			200.000,00					
Urządzenie boiska sportowego w Gniszewie	2009	250.000,00	50.000,00			200.000,00					
Urządzenie boiska sportowego w Dąbrowce	2013	400.000,00	200.000,00			200.000,00					

	Urządzenie placów zabaw w sołectwach	2007 – 2013	500.000,00	400.000,00			100.000,00			
	Urządzenie miejsc wypoczynku – park Turze	2006 – 2011	800.000,00	400.000,00		400.000,00		PROW	12.000,00	20.000,00
	Urządzenie miejsc wypoczynku – staw Swaróżyn (centrum wsi)	2006 – 2013	1.200.000,00	600.000,00		600.000,00		PROW	15.000,00	28.000,00
	Budowa boiska sportowego i urządzenie placu zabaw przy świetlicy w Szczerbiecinie	2009 – 2010	250.000,00	62.500,00		187.500,00		PROW/RPO		
	Budowa świetlicy w Tczewskich Łąkach	2006 – 2009	498.000,00	198.000,00		300.000,00		PROW	18.000,00	90.000,00
	Modernizacja remiz OSP i świetlic wiejskich w/g harmonogramu i posiadanych środków finansowych	2007 – 2013	1.000.000,00	500.000,00		500.000,00		PROW		
IV. Gospodarka mieszkaniowa										
	Budowa domów mieszkalnych i socjalnych	2010 – 2013	3.000.000,00	1.800.000,00	1.200.000,00			Min. Infr.		

V. Turystyka

V. Turystyka										
Budowa ciągu pieszo – rowerowego Grzymisława (przebudowa ciągów drogowych w sołectwach Śliwiny i Gniszewo na ogólnej długości 5,25 km).	2008– 2010	2.743.300,00	494.700,00		2.248.600,00		RPO	17.080,00		
Urządzenie dróg turystycznych i miejsc atrakcyjnych krajoznawczo (parkingi, zatoki postojowe, tablice, mapy, oznakowanie obiektów, dojeżdż i dojazdów do nich).	2008 – 2013	120.000,00	60.000,00		60.000,00		PROW			
VI. Zakupy inwestycyjne										
Zakup samochodów - jednostek gaśniczo-ratowniczych dla OSP	2008 – 2012	1.400.000,00	800.000,00	300.000,00	300.000,00				200.000,00	
Zakup autokaru na potrzeby ZEAS-u	2011	1.100.000,00	500.000,00	600.000,00						

VIII. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

Wdrażanie Strategii Rozwoju Lokalnego następować będzie przez władze gminy z pozycji beneficjenta końcowego i realizatora oraz z pozycji podmiotu koordynującego, nadzorującego ogólne wykonanie.

Proponuje się powołanie (na bazie dotychczasowego) zespołu zadaniowego dla Strategii Rozwoju Lokalnego jednak poszerzonego o uczestników z sektora pozarządowego i komercyjnego, stałego, roboczego zespołu zadaniowego ds. Rozwoju Lokalnego jako zespołu doradczego i monitorującego. Jego zadaniem byłaby też okresowa koordynacja i uzgadnianie wspólnych działań.

IX. SPOSOBY MONITOROWANIA I OCENY REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO - PLANU.

Informacje na temat wyników wykonania Strategii Rozwoju Lokalnego (Planu Rozwoju Lokalnego) będą zamieszczane na internetowych stronach gminy, w wydawnictwie wydawanym cyklicznie, nie rzadziej jednak jak raz na pół roku oraz na tablicach informacyjnych Urzędu Gminy.

W zależności od potrzeb wynikających ze zmian istotnych uwarunkowań zewnętrznych lub wewnętrznych organizowane będą debaty z udziałem przedstawicieli społeczeństwa gminy. Poza tym raz na rok, wymieniony w rozdz. VIII zespół zadaniowy zbierze się w celu oceny aktualności Planu Rozwoju Lokalnego na sesji specjalnej.

Monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego z pozycji władz Gminy powierza się Komisjom stałym Rady Gminy.

Poszczególne członkowie zespołu zadaniowego ds. rozwoju lokalnego raz w roku będą składać w/w Komisji raporty z przebiegu realizacji Strategii na terenie gminy.

Dla przygotowania analiz i raportów wykorzystane zostaną dane zbierane w układzie wskaźników zaproponowanych w rozdziale VI, opinie organizacji i ankiety prasowe.

Jedynie w sytuacjach kontrowersji co do oceny stopnia realizacji zlecone mogłyby być ewentualnie opinie ekspertów.

Ocena realizacji Strategii (planu) odbywać się będzie co roku na sesji absolutoryjnej Rady Gminy Tczew.

